Europos LIETUVIS

Savaitraštis, leidžiamas nuo 1947 m. liepos 25 d. | 1995 m. spalio 28 - lapkričio 3 d. | Nr. 44 (2381) | Kaina 1,10 Lt

Lietuvos Nacionalinė Švietimo Bibliotekos

Aukščiausias Belgijos Karalystės apdovanojimas – Adolfui Venskui

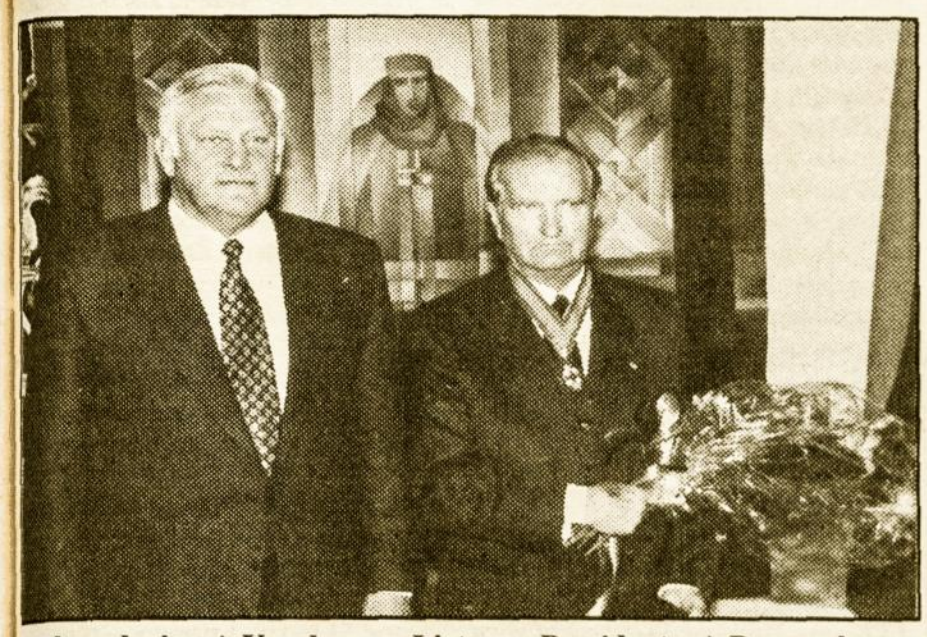

Ambasadorius A.Venskus su Lietuvos Prezidentu A.Brazausku po apdovanojimo Gedimino 3-ojo laipsnio ordinu 1994 m.
Vladimiro Gulevičiaus (ELTA) nuotr.

Atšaukiamas Lietuvos nepaprastasis ir įgaliotasis ambasadorius nuolatinėje misijoje prie Europos Sąjungos Adolfas Venskus apdovanotas Belgijos Karaliaus Leopoldo II laipsnio ordinu, praneša nuolatinė Lietuvos misija ES. Šis aukščiausias Belgijos Karalystės apdovanojimas įsteigtas 1900 m. A.Venskus – pirmasis Lietuvos atstovas, kuriam š.m. spalio 24 d. Briuselyje įteiktas šis apdovanojimas. Belgijos karaliaus rugsėjo 13-osios dekretu ambasadoriui suteiktas ir Didžiojo karininko (Grand Officier) garbės vardas.

A.Venskus apdovanotas Belgijos užsienio reikalų ministerijos teikimu už "neeilinius nuopelnus plėtojant Belgijos ir Lietuvos santykius, išskirtinę ir garbingą diplomatinę tarnybą", sakoma misijos pranešime.

Lietuvoje taip pat įvertinti Adolfo Venskaus nuopelnai. 1994 m. lapkričio 23 d. Prezidentas A.Brazauskas už uolų ir sąžiningą darbą Lietuvos valstybei apdovanojo ambasadorių Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio Gedimino 3-ojo laipsnio ordinu.

Tačiau deguto šaukštas į medaus statinę vis dėlto buvo įpiltas. Vyriausybė spalio 18 d. nutarė atšaukti ambasadorių iš pareigų. Naujuoju ambadoriumi prie ES Vyriausybė Prezidentui pasiūlė skirti tarptautinės ekonomikos ir verslo specialistą prof. Joną Čičinską, neturintį diplomatinio darbo patirties, bet gerai pažįstamą užsienio reikalų ministrui P.Gyliu asmenį. Kaip jau buvo rašyta, ambasadorius A.Venskus apie savo atšaukimą iš pareigų sužinojo iš kitų šalių diplomatų. Tokį neetišką mūsų URM pareigūnų poelgį smarkiai kritikavo Seimo opozicija. Vyriausybės vadovas A.Šleževičius, komentuodamas A.Venskaus atleidimą, sakė, jog pagrindinis tokio sprendimo motyvas buvo garbus 70-mečio ambasadoriaus amžius. Tačiau tai nereiškia, jog Vyriausybė menkina A.Venskaus nuopelnus "mūsų diplomatijos plėtrai", sakė ministras pirmininkas. *ELJ*

Nauja lietuvių boksininkų "kelionė" per pasaulį

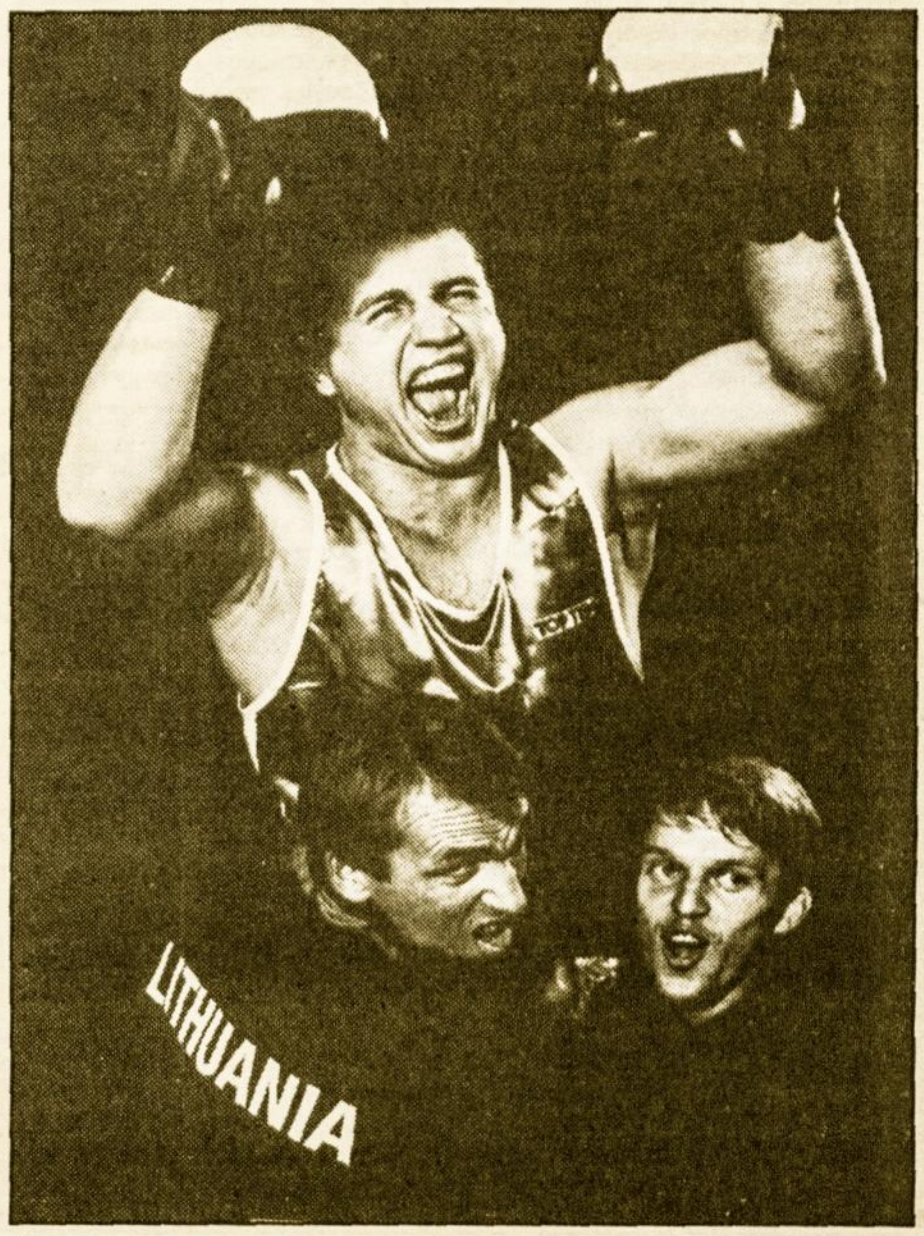

Ši Eduardo Prasta-Prostovo nuotrauka, pavadinta "Pergalė be kovos!", eksponuojama Toronte vykstančioje parodoje "Pasaulio boksas fotografijoje".

Kaip jau rašė "Europos lietuvis", į JAV vykstančias bokso varžybas pirmą kartą išskrido Lietuvos bokso rinktinė. "EL" pirmasis iš Lietuvos laikraščių gavo žinią iš Toronto, kad spalio 15 d. Toronte, Kanados Profesionalų bokso centre, atidaryta fotografijos paroda "Pasaulio boksas fotografijoje". Joje yra ir dvi Lietuvos sportininkų nuotraukos.

Ekspozicijoje dalyvauja 18 bokso fotoreporterių iš 14 pasaulio šalių (Kanados, JAV, Meksikos, Didžiosios Britanijos, Prancūzijos, Vokietijos, Ispanijos, Pietų Afrikos ir kt.). Viena fotonuotrauka iš Rusijos. Dabartinėje parodoje pateiktos 72 nuotraukos.

Šioje tradicinėje parodoje, kuri vyksta kas trys metai, fotografijos iš Lietuvos eksponuojamos pirmą kartą. Tai dvi "Europos lietuvio" fotoreporterio kauniečio Eduardo Prasta-Prostovo nuotraukos. Nuotraukos, pavadintos "Pergalė be kovos!..", herojus – Lietuvos bokso sunkaus svorio čempionas vilnietis Jonas Dambrauskas. Antroje – "Bet kuria kaina" – pavaizduotas keturis kartus Lietuvos bokso čempionas kaunietis Robertas Nomeika. Parodoje tai vienintelės ne profesionalų, bet mėgėjų boksininkų nuotraukos.

Prie lietuvių sportininkų nuotraukų pateiktos žinios apie šiuos du gabius Lietuvos boksininkus. Pažymėta, kad J.Dambrauskas yra sunkaus svorio boksininkas, absoliutus Lietuvos čempionas, prieš 6 metus SSRS jaunių čempionate dalyvavęs prieš Lietuvos bolševikinės sportinės valdžios valią ir tapęs SSRS jaunių boksininkų čempionu. R.Nomeika apibūdintas taip: keturiskart Lietuvos čempionas, tragiško likimo sportininkas, nes 1995 m. Berlyne, per pasaulio boksininkų mėgėjų čempionatą, įvyko tragedija,

Nukelta į 7 psl.

Baigėsi iškilmės Niujorke

Tokių iškilmių nėra matęs visas šis amžius. Juk šiaip ar taip nė viena pasaulio organizacija šiame šimtmetyje nebuvo sulaukusi tokio dėmesio, tiek svečių, tiek kalbų, pagyrimų ir kritikos, kaip Jungtinės Tautos 50-mečio proga.

Visko buvo šiomis dienomis Niujorke: oficialių ir neoficialių susitikimų, prezidentų juoko ir ašarų (taip prajuokino B.Clintoną B.Jelcinas), įdomių žvilgsnių į praeitį ir ateitį. Buvo ir praktiško Evangelijos priminimo – daug pašauktų, bet maža išrinktų – kai ne visi vadovai buvo įsileisti į iškilmingą vakarienę ir į iškilmingą koncertą. Ne visiems oratoriams buvo taikomas griežtas reglamentas, kai jie kalbėjo svarbiausioje pasaulio tribūnoje. Tuo metu, kai daugelio valstybių vadovams buvo leidžiama kalbėti ne ilgiau kaip po 5 minutes, Rusijos Prezidentas B.Jelcinas vos ne dvigubai viršijo šį limitą.

Ne vien tik šis faktas priminė, kas groja pirmu smuiku stambiausioje, įtakingiausioje pasaulio organizacijoje. Taip buvo visus 50 metų. Taip tebėra ir dabar. Keletas didžiųjų valstybių tebediktuoja savo valią JT ir jų Saugumo Tarybai, kai tuo tarpu

Nukelta į 2 psl.

Lietuvos pilietybė per dvi dienas

Spalio 15 d. į Mančesterio lietuvių soc. klubą atvyko Anglijos konservatorių partijos suvažiavime dalyvavę Lietuvos Seimo ir Tėvynės Sąjungos (Lietuvos konservatorių) nariai Laima Andrikienė ir Andrius Kubilius. Juos atvežė E.Šova su sūnumi. Svečius nuoširdžiai ir vaišingai priėmė Tėvynės Sąjungos (LK) Mančesterio skyriaus ir bendruomenės nariai. Vaišes ruošė B.Kupstienė. Finansavo ML Soc. klubas ir didesne dalimi Tėvynės Sąjungos Mančesterio skyrius. Svečių atvykimo data buvo sužinota per vėlai, todėl nebuvo galima pranešti, kad atvyktų daugiau žmonių.

Besivaišinant H.Pargauskas viešai paskelbė, kad klubo pirmininkas, be to, turintis ir kitas kelias pareigas, A.Podvoiskis sulaukė 73 m. amžiaus. Visi jam sugiedojo "Ilgiausių metų" ir pakėlė tostą į jo sveikatą. Gimtadienis buvo švenčiamas dar ir kitą dieną.

Vaišių metu žodį tarė pirm. A.Podvoiskis. Pirmiausia jis pasidžiaugė, kad Parlamente priimta įstatymo pataisa, pagal kurią dėl karo išvykusiems iš Lietuvos buvusiems jos piliečiams bus sugrąžinta jiems atimta Lietuvos pilietybė bei teisės. Tokiu būdu užsienyje gyvenanti viena trečioji lietuvių tautos dalis ir jų vaikai vėl tapo teisėtais Lietuvos piliečiais. Šis tautai svarbus įvykis turi būti įrašytas į Lietuvos istoriją auksinėmis raidėmis. Tai svarbus įvykis, kuris niekad neturi būti pamirštas, pasakė pirmininkas. Lietuvos pilietybės ir teisių sugrąžinimas visiems pakėlė ūpą.

Už pilietybės sugrąžinimą užsienyje gyvenantiems tautiečiams kai kas iš dalyvių didžiausią dalį nuopelnų priskyrė pirmininkui A.Podvoiškiui, kuris Lietuvos pilietybės bei teisių grąžinimo reikalą kėlė dar Sąjūdžio metu per L.Andrikienę. Tas spaudoje nebuvo paskelbta. Bet kai atėjo nauja valdžia, viską panaikino ir reikėjo pradėti iš naujo. Tuo reikalu buvo ne kartą pasisakyta "Europos lietuvyje". L.Andrikienė tai patvirtino ir paminėjo E.Šovos ir jos pastangas padėti išeiviams susigrąžinti atimtą Lietuvos pilietybę – jie tuo reikalu pirmieji lankėsi pas Prezidentą. Be abejo, prie to prisidėjo ir kiti.

Žodį tarė A.Kubilius ir L.Andrikienė. Jie supažindino su esama padėtimi Lietuvoje. Buvo kalbėta ir apie būsimus parlamento bei Prezidento rinkimus ir kita. Kad darbiečiai laimėtų rinkimus, nenumatoma. Dėl laiko stokos daug ko nebuvo galima pasakyti. Dar žodį tarė E.Šova.

L.Andrikienė pažadėjo kiekvienam, kuris kreipsis į ją dėl Lietuvos paso gavimo, per dvi dienas gauti LR pasą. Bet visi tie, kurie jau užpildė pasui gauti anketas, pridėjo po dvi nuotraukas ir sumokėjo už pasą pinigus, tikisi, kad pasus išduos Lietuvos ambasada Londone. Jei tai nebūtų daroma, kreiptis šiuo adresu: L.Andrikienė, Gedimino prospektas 53, 2008 Vilnius, Lithuania.

Susitikimo metu kalbėta, kad, jei būtų galima išspręsti vaistų klausimą, daug kas grįžtų gyventi į Lietuvą. Atvežta užsienio valiuta daug padėtų Lietuvai.

Prie bendro vaišių stalo buvo pasišnekučiuota ir padainuota lietuviškų patriotinių dainų. Svečiai išvyko vėlų vakarą.

A.P-kis

Už ir prieš "Europos lietuvį" Vilniuje

"Europos lietuvyje" Nr. 41 atspausdinus Lietuvių namų bendrovės (LNB) pirmininko K.Tamošiūno "EL" leidėjų – Didžiosios Britanijos lietuvių sąjungos (DBLS) ir LNB – vardu pasirašytą pranešimą, jog nuo šių metų pabaigos "EL" leidimas Lietuvoje bus nutrauktas, redakcija Vilniuje sulaukė skaitytojų skambučių bei laiškų.

Nutarimas sustabdyti savaitraščio leidimą Lietuvoje buvo padarytas neatsiklausus "EL" skaitytojų, kurių įnašas į laikraščio leidybą sudaro net 50 procentų, be to, jie nuo pat pradžių "EL" ištikimai skaitė ir tebeskaito. Todėl "EL" redakcija Vilniuje nutarė suteikti progą mūsų skaitytojams pasisakyti.

Ką Jūs galvojate? Prašome parašyti mums į Vilnių kuo skubiau, kokia Jūsų nuomonė dėl "EL" leidimo Lietuvoje nutraukimo.

Pirmieji pasisakymai – 7 psl.

Baigėsi iškilmės Niujorke

Atkelta iš 1 psl.

šiai organizacijai priklauso jau 185 valstybės.

Daug kas tikisi, kad po šios jubiliejinės sesijos kai kas keisis JT struktūroje ir veikloje. Juo labiau kad dauguma oratorių ragino tai daryti, reformuoti JT ir Saugumo Tarybą, kad čia būtų girdimas ne tik didžiųjų, bet ir mažųjų balsas.

Apie reformos būtinybę kalbėjo ir Lietuvos Prezidentas A.Brazauskas, nurodęs, jog sparti tarptautinių santykių evoliucija verčia peržiūrėti JT darbo kryptis ir tvarką, įskaitant Saugumo Tarybos išplėtimą.

Įdomią mintį pasakė Estijos Prezidentas L.Meris. Jis paragino ne tik įjungti mažųjų tautų atstovus į Saugumo Tarybą, bet ir vieną iš JT posėdžių surengti Taline.

Šioje sesijoje kokių nors konkrečių nutarimų dėl reformų JT nepriimta, išskyrus bendras deklaracijas. Reformos, galimas dalykas, ateis vėliau, viską aptarus ir išanalizavus. Gal bent skolas valstybės išmokės JT, nes jos jau pasiekė 3 milijardus dolerių. JAV, pavyzdžiui, skolingos JT 1,25 milijardo dolerių.

Šios skolos ragina ne tik taupyti lėšas, bet ir reformuoti JT aparatą, mažinti jį.

Niujorke buvo kalbama ne tik apie organizacijos ateitį, bet ir apie aktualiausias pasaulio problemas – nusikalstamumo augimą, masinio naikinimo ginklo plitimą, lokalinius konfliktus. Gal valstybės sutelks bendras pastangas prieš šias bėdas?

Nemažai klausimų aptarta dvišaliuose vadovų susitikimuose. Lietuvos Prezidentas A.Brazauskas susitiko su Graikijos Prezidentu K.Stefanopulu, tarėsi, kaip pagyvinti dvišalius ekonominius ir politinius santykius. Graikijos Prezidentas prisiminė Lietuvos krepšininkų pasirodymą Europos čempionate, A.Brazauskas padėkojo už graikų sirgalių palaikymą.

Susitikime su Jordanijos karaliumi Huseinu Prezidentas A.Brazauskas akcentavo dvišalių santykių plėtojimo būtinybę, nes Lietuvos ryšiai su arabų kraštais dar nėra išplėtoti. Jordanijos karalius pakvietė Lietuvos Prezidentą apsilankyti Jordanijoje.

Lietuvos Prezidentas dabar rengiasi kelionei į Lotynų Ameriką. Būtent apie tai buvo kalbama susitikime su Urugvajaus viceprezidentu Hugo Batalja.

Bendradarbiavimo reikalai taip pat aptarti susitikime su Australijos generalgubernatoriumi B.Heidonu.

Antanas Šimkūnas

Mitingas, kurio baimintasi

Spalio 24 d. Vilniaus Nepriklausomybės aikštėje prie Seimo rūmų buvo surengta dviejų valandų protesto akcija "Prieš skurdą ir skurdintojus". Jos rengėjai – Lietuvos Sąjūdis, pensininkų sąjunga "Bočiai" ir Lietuvos darbininkų sąjungos Kauno skyrius. Mitinge dalyvavo apie 4 tūkst. žmonių iš visos Lietuvos. Minia, kurioje buvo labai nedaug jaunų veidų, vieningais šūksniais pritarė rezoliucijai: "Reiškiame nepasitikėjimą Vyriausybe, Seimo daugumos veikla, protestuojame prieš vienpartinės valdžios administracinę diktatūrą, kultūros, pramonės bei žemės ūkio žlugdymą. Reikalaujame stiprinti Lietuvos saugumą, griežčiau kovoti prieš girtavimą bei nusikalstamumą, valdžios aparatą sumažinti per pusę, o santaupas iki 5000 rublių indeksuoti 2 litai už rublį". Buvo priimta ir daug kitų reikalavimų. Mitingo dalyviai laikė užrašus ir piešinius bei karikatūras, kuriose LDDP, dabartinė Vyriausybė ir Seimas buvo kaltinami vagystėmis, sukčiavimu, žmonių skurdinimu, prieš žmones nukreiptų įstatymų priėmimu. Nemažai buvo užgaulių ir šmaikščių plakatų, pavyzdžiui: "Čia Lietuva, čia durniais lyja" ir pan.

Mitingo data buvo žinoma seniai. Pasklido kalbos, kad prie Seimo gali būti sukeltos riaušės, muštynės, kad bus bandoma jėga įsiveržti į Seimą. Todėl spalio 21 d. LDDP taryba kreipėsi į būsimus mitingo dalyvius, prašydama elgtis ramiai. LDDP pasisiūlė bendradarbiauti su visais, kurie nori gero Lietuvai.

Mitingo dieną Seimo apsauga buvo gerokai sustiprinta, teritorijoje nuo pat ankstyvo ryto vaikščiojo daug policijos, Seimo rūmai buvo apjuosti apsauginėmis juostomis, bet prasidėjus mitingui policijai teko išvesti vieną vienintelį ginkluotą mitinguotoją – su šakėmis.

Lietuvos Sąjūdžio pirmininkas R.Batūra susirinkimą pradėjo žodžiais: "Susirinkome ne langų daužyti, o taikiai pareikšti savo reikalavimus". Akcijoje kalbėjusieji pripažino, kad LDDP visko bijo, o labiausiai rinkimų.

Keista pavarde pasivadinęs asmuo paskambino į LDDP būstinę ir pranešė, kad mitingo metu joje sprogs bomba. Apie tai LDDP pranešė po mitingo.

Ona Mickevičiūtė

Keliais sakiniais

❒ *Lenkijoje išniekinti Lietuvos simboliai.* Spalio 21-23 d. nežinomi asmenys apmėtė dažais ir kitomis medžiagomis Lietuvos konsulato Seinuose pastatą ir konsulato iškabą su Lietuvos valstybiniai simboliais. Lietuvos ambasada Lenkijoje perdavė notą Lenkijos URM. Notoje atkreipiamas dėmesys, jog Lenkijos valstybinės institucijos nesiėmė visų reikiamų priemonių, kad užtikrintų konsulato pastato ir patalpų apsaugą, nors šiuo klausimu ne kartą buvo kreiptasi į jas.

❒ *Danai padės kurti savanorišką Lietuvos laivyną.* Danijos savanoriškos tarnybos vadas generolas J.S. Nilsonas, viešėdamas Lietuvoje, pritarė savanorių pageidavimui turėti savo laivyną, žadėjo, kad Danijos savanoriai padės lietuviams jį kurti ir padovanos kelis jūrų katerius.

❒ *Rukloje atidarytas Lietuvos taikos palaikymo pajėgų mokymo centras.* Iškilmėse dalyvavo JT įgaliotas atstovas Lietuvoje C.Kleinas, Danijos karališkojo karo laivyno vadas kontradmirolas K.H.Vinteris, Lietuvoje akredituoti užsienio šalių karo atašė.

❒ *Kainos rugsėjį kilo sparčiau negu rugpjūtį.* Avalynės ir rudens sezono drabužiai pabrango 3,3 proc. mėsa - 6,3 proc., sviestas – 5,8 proc., kiaušiniai – 15,7 proc. Būtiniausių maisto produktų krepšelis per mėnesį pabrango 2,4 proc. Gėlių kainos rugsėjo mėn. pakilo 27,4 proc.

❒ *Lietuva gali pristigti dujų.* Tai gali įvykti šią žiemą dėl to, kad "Lietuvos dujos" skolingos Rusijos "Gazprom" koncernui 79,2 mln. litų.

❒ *Jotvingių premija - S.Parulskiui.* Ji poetui paskirta tradiciniame Lietuvos PEN centro renginyje "Poetinis Druskininkų ruduo" už eilėraščių rinkinį "Mirusiųjų knyga". Šios premijos laureatais yra tapę Lietuvos ir išeivijos poetai K.Platelis, V.P.Blažė, K.Bradūnas, H. Čigriejus, D.Kajokas, H.Nagys.

❒ *Operos ir baleto teatre - pirmoji šio sezono premjera.* Tai G.Verdi keturių veiksmų opera "Makbetas". Spektaklį režisavo svečias iš Slovakijos – M.Fischeris, įvairiuose Europos teatruose režisavęs per 150 spektaklių. Operoje dalyvauja ne tik mūsų teatro žvaigždės, bet ir daug jaunų solistų, dar tik studijuojančių Muzikos akademijoje.

❒ *Vilniuje baigėsi kino forumas "Nesvarumo būklė".* Jis buvo skirtas kino šimtmečiui ir lietuviško filmo "Niekas nenorėjo mirti" (rež. V.Žalakevičius) 30-mečiui. Forumo metu buvo pristatyti jo svečių, buvusių socialistinio kino kūrėjų, stačiusių filmus "atlydžio" laikotarpiu, kūriniai, lietuvių režisierių filmai, plačiai pristatyta V.Žalakevičiaus kūryba.

❒ *Lietuvaitė grįžo be karūnos.* "Mis Lietuva-95" Danguolė Leskevičiūtė dalyvavo "Mis Europa-95" finale, tačiau nepateko į dvyliktuką, nors privačiuose pokalbiuose po konkurso net kai kurie žiuri nariai sakė tikėjęsi ją išvysti finaliniame penketuke.

❒ *"InfoBalt'95" parodoje – 97 firmos.* Tai jau ketvirtoji kasmet Vilniaus "Litexpo" rūmuose rengiama kompiuterių technologijų, telekomunikacijų ir raštinės įrangos paroda. Parodos metu įvyko akcija "Remiame Lietuvos mokslą" – "InfoBalt'95" dalyvaujančios firmos įteikė savo dovanas mokymo įstaigoms, apdovanojo Vilniaus universiteto Matematikos fakulteto studentus, laimėjusius programavimo konkursą.

❒ *Vilniuje išbandytas pėsčiųjų tiltas per Nerį.* Bandant jo tvirtumą, ant tilto leista užvažiuoti 5 sunkvežimiams, sveriantiems po 10 tonų. Vibraciniam bandymui tiltu perėjo 86 Atskirojo komendantinio bataliono kariai ir 70 motorizuotos pėstininkų brigados "Geležinis vilkas" garbės sargybos karių.

SEPTYNIOS DIENOS

Latvijos premjeras Lietuvos premjerui sakė netiesą?

Taip pavadintas straipsnis "Lietuvos ryte" 10 26

Latvijos Vyriausybė spalio 25 d. pareiškė, kad veda derybas ir ketina pasirašyti su užsienio bendrovėmis sutartį dėl naftos tyrimų ir eksploatavimo Baltijos jūroje. Sutartis apimtų ir telkinius teritorijoje, dėl kurios prikausomybės Latvija ir Lietuva dar nėra susitarusios.

Latvijos Vyriausybės spaudos biuras pažymėjo, jog tokios sutarties pasirašymas nereiškia, kad Latvija vienašališkai išsprendžia ginčą su Lietuva, nes projektas nenumato naftos paieškų ir ekploatavimo ginčijamoje teritorijoje.

Pasak pranešimo, sutarties 24 straipsnis numato, kad Latvijos licencija ekploatuoti naftos telkinius įsigalios tik tuomet, kai teritorinis ginčas bus išspręstas. Be to, visas susitarimas ims galioti tik tada, kai jį patvirtins Latvijos parlamentas. Šis pareiškimas padarytas todėl, kad spaudoje pasirodė prieštaringų pranešimų apie Latvijos Vyriausybės poziciją.

Latvijos Vyriausybės ketinimas pasirašyti sutartį su bendrovėmis AMOCO (JAV) ir OPAB (Švedija) prieštarauja premjero M.Gailio spalio 24 d. pareiškimui. Pasak Lietuvos Vyriausybės spaudos tarnybos pranešimo, Latvijos premjeras M. Gailis tądien užtikrino Lietuvos Vyriausybės vadovą A. Šleževičių, kad, kol nebus pasirašyta sutartis su Lietuva dėl jūros sienos, Latvija nepasirašys jokių dokumentų su AMOCO. Tokį pažadą A.Šleževičius gavo, telefonu paskambinęs Latvijos premjerui.

Latvijos Vyriausybės informacijos tarnyba pranešė, kad derybos su AMOCO ir OPAB vyks dvi dienas. Derybų vieta slepiama.

Ar saugu skraidyti?

Milijonus kainavusi Vilniaus aerodromo technika streikuoja ir kelia grėsmę skrydžių saugumui. Apie tai straipsnis "Lietuvos ryte" 10 26.

Šiomis dienomis ypač padažnėjo Civilinės aviacijos direkcijos (CAD) oro navigacinės tarnybos ryšių įrangos gedimų, kurie, pasak specialistų, kelia grėsmę skrydžių saugumui Vilniaus aerodromo ir regiono zonose.

Žurnalas, kuriame skrydžių vadovai užrašo, kaip dirbo technika bei kitas pastabas, mirgėte mirga įrašais apie įvairius gedimus – kartkartėmis iš ekranų dingsta situaciją erdvėje atspindintis vaizdas, skrydžių vadovai dažnai lieka be įprastos informacijos apie reisą. Minėtus gedimus specialistai sieja su naujos technikos diegimu CAD oro navigacinėje tarnyboje.

Prancūzijos firmos "Thomson" skrydžių valdymo sistema buvo įsigyta po to, kai 1992 m. spalio mėn. pagal kontraktą su šios šalies "Credit Lyonnais" banku gautas 12 mln. JAV dolerių kreditas. Valstybės garantą šiam kreditui suteikė Lietuvos Vyriausybė. Kartu su palūkanomis Prancūzijos bankui CAD turės grąžinti 16 mln. 599 tūkst. 929 JAV dolerius. Kitą kontraktą dėl 1,275 mln. Vokietijos markių kredito Valstybinė skrydžių valdymo tarnyba, dabar virtusi CAD, 1993 m. vasarą pasirašė su Vokietijos "Kreditanstalt Wiederaufbau" banku. Šios lėšos gautos įsigyti iš Vokietijos firmos "Siemens" vadinamąją fiksuoto ryšio sistemą AFTN. Ši firma CAD oro navigacinei tarnybai pateikė ir JAV gamybos garsiakalbinę ryšio sistemą DENRO-400D už 1 mln. Vokietijos markių. Visa ši užsieniečiška įranga sudaro bendrą kompleksą. Bet išsijungus vienam valdymo pultui, išsijungia absoliučiai viskas, nes kol kas nėra šimtaprocentinio rezervavimo. Dėl viso to į Vilnių iš JAV atvyksta įrangą DENRO-400D gaminančios firmos atstovas.

Pageidautinos tiesioginės investicijos

"Lietuvos aidas" 10 24 išspausdino Eltos informaciją apie investicijas.

Pasak Lietuvos investicijų agentūros generalinio direktoriaus Algio Avižienio, šias pareigas einančio dar tik porą savaičių, jo institucija sieks pritraukti kuo daugiau tiesioginių investicinių lėšų. Ši sąvoka suprantama kaip gamybos arba paslaugų objektų akcijų pardavimas užsieniečiams, tačiau agentūra stengsis ieškoti ir kredito linijų.

Naujasis agentūros vadovas, kuris nuo 1980 m. dirbo JAV diplomatinėje tarnyboje ir turėjo galimybę stebėti pereinančią į rinkos ekonomiką Lenkiją, sakė, jog pirmieji investicijų patrauklumo metai abiejose šalyse panašūs. Lenkija ekonomikos reformos pradžioje per metus sulaukdavo apie 40-50 mln. JAV dolerių investicijų, o dabar į jos ekonomiką jau investuota daugiau kaip 5 mlrd. JAV dolerių užsienio kapitalo. Kol kas Lietuvą užsieniečiai irgi įsivaizduoja nelabai patrauklia investicijoms šalimi – jie abejoja kapitalo saugumo garantijomis, šalies stabilumu ir pan. Ypač nepatraukliai užsieniečiams atrodo mūsiškė biurokratija, labai dažnai kaitaliojami įstatymai, muitinės problemos. Pasak A.Avižienio, mokesčių ir žemės nuosavybės kliūtys nėra tokios aštrios.

Generalinis direktorius paminėjo, kad neigiamas požiūris į Lietuvą gali būti ir dėl informacijos stokos. Kokia suma kapitalo dabar investuota į Lietuvą, pasak A.Avižienio, jam dar sunku atsakyti, nes ši statistika labai skiriasi. Oficialiai teigiama, kad investicijos sudaro apie 300 mln. JAV dolerių. Pašnekovo nuomone, tai labai nedidelės lėšos, palyginti su tomis, kokias dabar pritraukia Čekija, Lenkija, Slovėnija ar Vengrija.

Investicijų agentūros vadovas sakė, kad surado apie 150 firmų, kurios galėtų tapti investuotojomis, iš jų 20 – JAV firmų. Per mėnesį dabar agentūra gauna nuo 50 iki 100 įvairių paklausimų. Kol kas mūsų šalimi labiausiai domisi Skandinavijos šalių ir Vokietijos verslininkai.

Aistros Vilniaus rajone

Apie jas rašoma "Lietuvos ryte" 10 24.

Vilniaus rajono mokyklas vėl "drebina" lenkų politikų sukurstytos aistros. Ypač jos paaštrėjo, kai Lenkų rinkimų akcijos, turinčios daugumą Vilniaus rajono savivaldybėje, veikėjų iniciatyva iš darbo buvo atleista Švietimo skyriaus vedėja D.Sabienė. Dabar Vilniaus rajono valdybos atstovai pareiškė, jog valdyba nevykdys Vyriausybės atstovo Vilniaus apskrityje A.Cegelio reikalavimo grąžinti į darbą Vilniaus rajono savivaldybės švietimo skyriaus vedėją D.Sabienę.

"Vilniaus rajono savivaldybė turi gerbti Lietuvos įstatymus", – spalio 23 d. vykusiame susitikime su Seimo konservatorių frakcijos atstovais svarstant aukščiau minėtą pareiškimą teigė valdymo reformų ir savivaldybių reikalų ministras L.M.Stankevičius.

"L.M.Stankevičiaus teigimu, A.Cegelis dėl minėto Vilniaus rajono savivaldybės sprendimo jau kreipėsi į teismą, o Vyriausybė artimiausiu metu paprašys dėl to pasiaiškinti Vilniaus rajono valdybos vadovus. Seimo nario J.Dringelio paklaustas, kaip vertina LDDP frakcijos nario B.Genzelio mintis apie galimą Vilniaus rajono savivaldybės paleidimą, ministras atsakė: "Jei priemonės, kurių buvo imtasi, nepadės, kartu su Seimu reikės svarstyti, ką daryti toliau".

Susitikime taip pat buvo kalbama apie būtinybę šalies biudžete numatyti atskirą finansavimą Pietryčių Lietuvai.

Susitikimo metu L.M.Stankevičius teigė, jog, jo nuomone, daug problemų kyla dėl to, kad dveji metai yra per trumpas laikas normaliam savivaldybės darbui", rašoma "Lietuvos ryte".

LDDP Vyriausybė tikisi naujos kadencijos

Prezidentūroje

➥Spalio 21 d. dienraštis "Respublika" paskelbė, kad Lietuvos Prezidentas gavo Baltarusijos Prezidento A.Lukašenkos laišką, kuriame reikalaujama paleisti iš kalėjimo Sausio 13-osios perversmo rengėją, vėliau tapusį Baltarusijos piliečiu, I.Kučerovą. To nepadarius, gali pablogėti dvišaliai santykiai, rašyta Baltarusijos vadovo laiške. Lietuvos Prezidento spaudos atstovas "Respublikai" tos žinios oficialiai nepatvirtino. "Respublika" parašė, kad vėliau gavo Baltarusijos ambasados pranešimą, kuriame sakoma, jog straipsnis, pavadintas "A.Lukašenkos ultimatumas A.Brazauskui", daro žalą Baltarusijos ir Lietuvos santykiams, tačiau pripažįstama, kad "Baltarusijos atstovai iš tiesų kreipėsi diplomatiniais kanalais į Lietuvos atstovus, kad kardomoji priemonė įkalinimas būtų pakeista pasižadėjimu neišvykti". Baltarusija, rašoma dienraščiui, neabejoja suverenios valstybės Lietuvos teise vykdyti teisingumą savo teritorijoje, tik prašė parodyti gailestingumą Baltarusijos piliečiui.

Seime

➥Spalio 21 d. LDDP tarybos posėdyje apsvarstytas šios partijos ir Seimo frakcijos narys K.Jaskelevičiaus, kuris buvo pristabdęs savo narystę LDDP. Posėdyje už K.Jaskelevičius, kuris nebuvo Lietuvos komunistų partijos narys, bet įstojo tik į naująją LDDP, pašalinimą iš LDDP prezidiumo, tarybos narių ir pačios partijos balsavo 54 partijos nariai, 3 pasisakė prieš, 18 (daugiausia – Seimo narių) susilaikė. Svarstytas ir jo narystės LDDP frakcijoje Seime klausimas. Po posėdžio premjeras, LDDP pirmininkas A.Šleževičius pasakė, kad iki šiol su K.Jaskelevičiumi buvo elgiamasi pakankamai humaniškai, bet K.Jaskelevičius labai mėgsta būti opozicijoje, bet dabar, kai LDDP yra valdančioji partija, jai reikia kuriamosios veiklos. Kadangi K.Jaskelevičius per LDDP posėdį pasakė, kad jo pašalinimas yra ne jo, o partijos reikalas, premjeras pridūrė, kad "savo problemas K.Jaskelevičius mėgsta adresuoti kitiems". Seimo LDDP frakcijos seniūnas G.Kirkilas po LDDP posėdžio pareškė savo nuomonę, kad opozicija, šiuo metu išsišokusi su interpeliacija Vyriausybei, kurią ketino skelbti prieš naujus Seimo rinkimus, padarė "taktinę klaidą". G.Kirkilo manymu, tai padaryta nesuderinus su opozicijos lyderiu V.Landsbergiu, tačiau Seimo pirmininko pavaduotojas J.Bernatonis patikslino, kad su "buvusiu lyderiu", nes "remiantis operatyvine informacija", konservatorių lyderiu jau tapo G.Vagnorius.

➥Spalio 24 d. buvęs LDDP narys K.Jaskelevičius, sutikęs tapti populiaraus savaitraščio "Pirmadienis" redaktoriumi, pavadino savo pašalinimą iš partijos "politinio humoro reiškiniu" ir priminė, kad jis nėra mergaitė iš tam tikrų "paslaugų" firmos, o pati LDDP nėra "paslaugų firma", todėl stebėjosi, kodėl spalio 21 d. LDDP pirmininkas A.Šleževičius ir kiti vis ragino partiją "atsisakyti K.Jaskelevičiaus paslaugų".

➥Lietuvos padėtis siekiant narystės NATO yra kiek geresnė nei kitų Baltijos valstybių, nes nėra nacionalinių, teritorinių ir politinio nestabilumo problemų, yra tik nevykusios ekonominės reformos problemų. Taip spalio 24 d. pareiškė spaudai Seimo Nacionalinio saugumo komiteto narys N.Medvedevas, kuris su grupe mūsų šalies atstovų savaitę viešėjo Briuselyje, NATO būstinėje. Jis pasakė, kad NATO plėtimąsi į Rytus sustabdė ne dėl Rusijos, bet dėl savo pačios ir pasaulio nestabilumo.

➥Seimo nariai spalio 25 d. pateikė vidaus reikalų ministrui R.Vaitekūnui daug klausimų: kodėl suimtas, bet paleistas stambios Kauno finansinės grupės EBSW koncerno pirmininkas G.Petrikas (koncerno padalinys Kauno holdingo kompanija neteisėtai rinko iš Lietuvos gyventojų lėšas, žadėdama dideles palūkanas; šiuo metu Kauno holdingo kompanija, skolinga žmonėms kelis milijardus litų, pasiskelbė bankrutuojanti), juolab kad EBSW grupės bute Kaune rasta ir nelegali pasiklausymo aparatūra, kuria naudodamos nusikalstamos grupuotės rinko žinias apie policijos ir kitų valstybės institucijų darbą. Ministras į tokius klausimus atsakinėjo neaiškiai. Trys frakcijos Seime parengė nepasitikėjimo ministru R.Vaitekūnu dokumentą, po kuriuo ministrui atsakinėjant jau buvo pasirašę 23 parlamentarai.Tikimasi, kad kitą savaitę, surinkus reikiamą skaičių parašų, Seime bus galima pradėti nepasitikėjimo skelbimo procedūrą.

➥Spalio 25 d. Seime tik LDDP frakcijos nariai balsavo už Valstybės paslapčių ir jų apsaugos įstatymą. Tačiau Valstybės saugumo departamento direktoriaus pavaduotojo K.Pėdnyčios pageidavimu, įstatymas įsigalios tik nuo 1996 m. liepos 1 d., nes tik iki to laiko departamentas spės pateikti Vyriausybei paslapčių sąrašą ir apsaugos instrukcijas. Konservatorių frakcijos Seime atstovai mano, kad įstatymas iš esmės ydingas, nes Konstitucija leidžia tik įstatymu apriboti piliečių teisę nekliudomai ieškoti, gauti ir skleisti informaciją.

➥Izraelyje viešintis Tėvynės sąjungos pirmininkas V.Landsbergis spalio 25 d. susitiko su Kneseto pirmininku S.Veissu. Spalio 26 d. Jad Vašem muziejuje pagerbtas Žūvančiųjų gelbėjimo kryžiumi už žydų gelbėjimą po mirties apdovanotos Onos Landsbergienės, V.Landsbergio motinos, atminimas.

Vyriausybėje

➥ Spalio 19 d. Vyriausybė pasiūlė Seimui patvirtinti kitų metų valstybės biudžetą su 608 mln. litų deficitu. Šių metų deficitas buvo 435, 4 mln. litų. Premjeras A.Šleževičius deficitą, kuris sudaro 2,17 proc. bendro vidinio produkto, pavadino niekingai mažu ir pranešė, kad toks deficitas buvo suderintas su Tarptautiniu valiutos fondu. Opozicijos teigimu, kitų metų biudžeto deficitas yra "LDDP Vyriausybės rekordas". Premjeras paneigė ir opozicijos teiginį, kad biudžetas formuojamas atsižvelgiant į tai, kad po kitų metų Seimo rinkimų biudžetu teks rūpintis galbūt jau nebe LDDP, ir pridūrė, kad dabartinė valdžia nevykdo vienadienės politikos, bet investuoja į strateginius Lietuvos ūkio objektus. A.Šleževičius įsitikinęs, kad kitais metais bus naujos kadencijos startinis etapas, o ne pabaiga. Jis mano, kad kitais metais ekonomika augs, atlyginimai ir pensijos didės, o biudžeto pajamos viršys planuojamas.

Ona Mickevičiūtė

Matomos ir nematomos kryžkelės

*Pokalbis su Lietuvos Respublikos Seimo Ekonomikos komiteto nariu, buvusiu ekonomikos ministru **Juliumi Veselka**.*

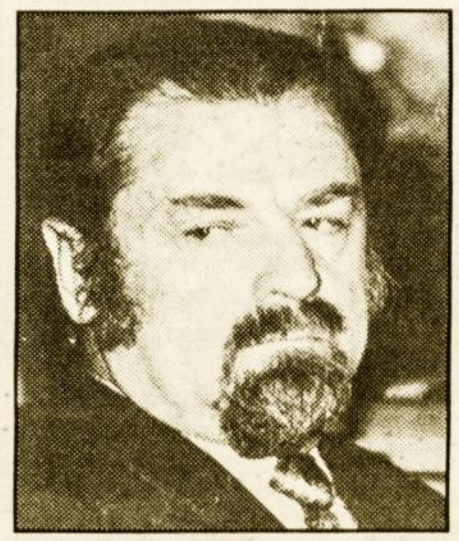

Julius Veselka.
Romo Žukausko nuotr.

– Iš šalies žiūrint, mūsų valstybė kaip pusalkanis šunelis - kur pamoja, ten ir bėga. Net nepasitarę su tauta, traukiam link Europos Sąjungos (ES), kai tuo tarpu kitos prityrusios ir savarankiškos valstybės skelbia referendumus, diskutuoja, mąsto, tariasi su tauta...

– Gal ne visiškai teisus, šitaip teigdamas. Mums rankele moja ir kartais net grūmoja Rusijos suburta NVS, tačiau ten mes neinam ir neisim. Tai be jokių gudrybių pasakėm visam pasauliui. O paabejot, pasvarstyt mums nebūtų pro šalį. Visos valstybės, kurios atėjo į Europos Sąjungą, pirmiausia išmoko pačios, kaip nepriklausomos valstybės, tvarkyti savo reikalus.

– O mes šito dar neišmokom?

– Aišku, ne. Mūsų valdžia, o jai ir aš priklausau, jaučia nepilnavertiškumo kompleksą. Visų pirma, bijom rusų, bijom lenkų, bijom vokiečių. Visko bijom. Toji baimė verčia mus prie kažko šlietis. Tarsi prisišliejus nereikės nieko bijoti... Žinoma, ES plėsis, todėl mums, Lietuvai, reikia ruoštis į tuos namus, tačiau bent kokius 10-15 metelių pabandykime savarankiškai egzistuoti kaip valstybė, ir toje situacijoje, kai dar nesam "prisišlieję" nė prie vienos sąjungos, būkim tarpininkai tarp Rytų ir Vakarų. Juk ir visa mūsų istorija – gyvenimas tarp Rytų ir Vakarų. Mes čia labai daug išloštume ekonomiškai.

– O ką mes pralaimime, įstoję į ES? Juk galime augti po tos dosnios vištos sparneliu?

– Žinoma, galima. Bet štai gauni paskolą ar dotaciją iš ES, tai būk malonus pirkti Sąjungos šalių produkciją, nors kitur gali gauti ir pigiau. Tai jau apribojimas, kuris mums nenaudingas. Tai ko lėkt į Vakarus, ko? Gal apsidairykime...

Įsivaizduokime mūsų šiandieninėje politinėje situacijoje Lietuvos didžiųjų kunigaikščių Gedimino, Kęstučio, Algirdo, Vytauto veiklą. Tai tikri "tėvynės išdavikai", nes veržėsi ne į Vakarus, o į Rytus. O kokia šiandien situacija Europoje ir mūsuose? Kaip buvo Vakarų Europa labiau išsivysčiusi, taip ir liko tokia nuo Vytauto laikų. Kaip krypo jos interesai daugiau į kitus pasaulio kraštus, nei į Lietuvą, Latviją ar Estiją, taip ir krypsta. Kaip buvo Lietuva geografine prasme arčiau Rytų valstybių, taip ir liko. Taigi, įvertinkime savo situaciją...

– Jeigu aš stoju į kažkokią sąjungą, vadinasi, turiu jai kažką duoti.

– Pirma nuostata: ką aš galiu duoti Sąjungai, kad mane ten vertintų kaip rimtą partnerį, o ne kaip elgetą su ištiesta ranka? Nei Seime, nei Vyriausybėje aš negirdėjau diskusijų apie tai, ką Sąjungai žada duoti Lietuva? Visi tik šneka apie mums gresiantį pavojų iš Rytų...

O ką mes iš tikrųjų galime duoti ES? Inteligentija sako: mes, girdi, prancūziškos dvasios žmonės, mes artimi Europai. Bet, atleiskite, kuo mes panašūs į prancūzus? Savo ekonominiu mąstymu? Savo kultūra? Savo mentalitetu? Bet juk kiekviena tauta turi savo kultūrą!

Ekonomika? Su mūsų vyžotu žemės ūkiu! Su pražuvusia pramone, kurios ir aido nelikę?! Tai, vadinasi, tokie lygiaverčiai partneriai?.. Mes labai gerai pažįstam Rytus. Tai mūsų turtas, tas pažinimas. Šimtmečių šimtmečius su Rytais arba mušėmės, arba prekiavome, arba po vienu stogu skurdom. Žinom Rytų kultūrą, meną, tradicijas, pagaliau - ūkį, diplomatiją. Čia būtų mūsų arimai...

– Bet sakėt: NVS mums moja rankele, bet mes ten neisim...

– Neisim su Rytais į sąjungą, neįsim po vienu stogu. Bet reikia išnaudoti Rytų galimybes savo krašto ekonomikai pažadinti.

– Vieną kojà į Europos Sąjungą jau įkėlėm ir galvojam, ką mums duos tas naujasis "angliškai kalbantis Kremlius", kaip yra pasakęs mūsų žemės ūkio ministras...

– Įkelsim ir antrą. Be jokių kalbų ar diskusijų. Aš tai suprantu šitaip: valdžia nieko nepraranda. Valdžios žmonėms tas pats, kur važiuoti, kieno prašyti – Kremliaus ar Briuselio. Dabar valdžia maloniai važinės po Vakarų Europos miestus, gyvens komfortiškuose viešbučiuose, gal panašų pasistatys ir Vilniuje ar Kaune, leis laiką tarptautinėse konferencijose tarp gražių ponų ir ponių, sakys tuščias kalbas, mokysis vakarietiškų anekdotų ir juos pasakos angliškai – nebe rusiškai. Taigi, valdžia atranda naujas gyvenimo kasyklas. Tuo labiau kad tuo klausimu puikiai sutaria pozicija su opozicija...

O Lietuvos žmogus turės nemažai prarasti. Netgi kultūroj, moksle, nes prasidės masiniai įmonių bankrotai, tas pats ir žemės ūky, kurio liks gal kokie 6-7 procentai. Daug talentingų mokslininkų, gydytojų, inžinierių bus priversti emigruoti į Vakarus ir pardavinėt savo protą kitų šalių darbdaviams, tobulinant tų kraštų gyvenimą. Žinoma, vėliau viskas susiniveliuos, bet pradžia bus baisi. Ir todėl kartoju: bent kokius penkiolika metų mums reikia būti savarankiškiems, nepriklausomiems, kad ūgtelėtume...

– Negi valdžia šito nesupranta?

– Supranta. Bet štai nuvažiuoja į Maskvą, tariasi dėl naftos terminalo statybos finansavimo. Lietuvoj opozicija ima šaukti: "Pardavinėja Lietuvą!" Tai ar ne geriau važiuoti į Vakarus? Ten ir vieni, ir kiti gražiai sutaria. Na, kartais kokį netikusį dokumentėlį paplatina, svietą

Nukelta į 4 psl.

Lietuvos avialinijos

Lithuanian Airlines

Nuo liepos 16 d. Londone pradėjo veikti Lietuvos avialinijų biuras-atstovybė:

Room 104, East Wing, Terminal 3, Heathrow TW6 1JH.

Lietuvos avialinijų atstovė Genovaitė Balsevičienė ir Lina Jones darbo dienomis atstovybėje dirba nuo 9 iki 17 val., o šeštadieniais nuo 9 iki 13 val. Joms paskambinti galima: 0181 745 7473. Faksas 0181 745 7346.

Kiekvieną savaitę
pirmadieniais, trečiadieniais, penktadieniais ir šeštadieniais
iš Vilniaus skrenda "Boeing 737-200" lėktuvas
į Londoną ir grįžta atgal.
Į vieną pusę skrydis trunka 2 val. 40 min.

Kviečiame pasinaudoti LAL atstovybės paslaugomis.

Skriskite LAL "Boeing" lėktuvu į Vilnių ir atgal.

Matomos ir nematomos kryžkelės

Atkelta iš 3 psl.

prajuokindami, ir vėl viskas gerai. Nuomonių skirtumo nebėr. Vieni kitiems paduoda rankas, pasisveikina, jau nebegalvodami apie krašto ekonomiką. Na kas, kad be darbo liks koks ketvirtis milijono lietuvių! Juk ES šalyse bedarbystė siekia maždaug 11 procentų!

– Matyt, dėl tų sudėtingų peripetijų norvegai ir nebalsavo už narystę ES?

– Beveik visose valstybėse stojimo į Europos Sąjungą klausimą sprendė tautos, o ne ponija centre. Juk tai esminis valstybės gyvenimo posūkis, kurio lemti negali vien "Olimpo dievai". Lietuvoj kažkodėl buvo referendumas tik dėl nestojimo į Rusijos sukurtą NVS.

– Didžiojoj Britanijoj įvyko politinė krizė, kurios šaknys susietos su ES, tiksliau – su bendrais pinigais. Britai nenori prarasti savo sterlingų. O mes su litu, matyt, nedvejodami atsisveikinsim?

– Ateity, manau, pasauly įsivyraus tiktai dvi trys valiutos. Vieną valiutą įsiteisins ES. Britai ir kitų valstybių gyventojai mąsto: kur čia pliusai, kur čia minusai? Svaras sterlingų buvo stabilus ir stiprus. O dabar štai ES išsiplečia iki pat Baltijos valstybių... Britų vietoj aš balsuočiau prieš.

– Kodėl?

– Priimti po savo stogu šitiek valstybių, kurios nesugeba būti savarankiškos, nesugeba tvarkyti savo pinigų?! Tarp tokių, beje, ir Lietuva, nes, abejoju, ar per šešerius mums duotus metus ką nors pozityvaus pasieksime. Savo pinigus "pririšdami" prie dolerio, palaidojom litą kaip pinigą. Tiksliau – apkarpėm jo vystymąsi, savarankišką jo pagalbą ūkiui, pakirtome sparnus ir šaknis. Vyriausybė, kuri prašė ir sutiko "pririšti" litą, pati sau pasakė: "Aš nesugebu tvarkyti valstybės reikalų". Juk prašai labai paprasto mechanizmo, kurio nesugebi savarankiškai valdyti. Normalioj valstybėj Vyriausybė, kuri prisipažįsta pasauliui nesugebanti tvarkyti savo reikalų, užleidžia vietą tiems, kurie sugeba. Mūsuose nieko neįvyko. Dabar mums diktuoja tie, kurie jau seniai mus laiko valstybe, kuri savarankiškai atsisako nepriklausomybės...

– Ir tokie einam į Vakarus?..

– Turėkim viltį, kad pradėsim sykį tvarkytis. Gal ne po tos, bet po kitos turėsime Vyriausybę, kuri sugebės dirbti. Juk esam lietuviai, šiokie tokie gaspadoriai. Jeigu sugebame „gaspadoriauti savo mažame ūkelyje, tas gaspadoriavimo menas turėtų persimest ir į aukštesnes sferas...

– Gal išgelbės smulkus verslas?

– Aš nesu sutikęs tėvo, kuris duotų juodą darbą sūnui, jei tą darbą gali atlikti kaimynų vaikas. Taigi, galvokime. Reikia kurti intelektualią produkciją, o mes kuriame laisvas zonas. O kas tai yra? Sandėliai, krovikų būriai, muitininkų brigados, pereinamasis tarptautinis kiemas. Į laisvąsias ekonomines zonas neateis mokslas, technologijos, inžinerinė mintis, kultūra. O štai elektronika, kurios pramonė mūsų šalyje buvo stipri, reikalauja intelekto. Bet Vakarai toms šakoms plėtoti neduoda investicijų, nesteigia bendrų įmonių, nors ir gamybinę bazę turime, ir darbo jėgą. O mums siūlo smulkų biznį – taisyti batus, siūti kelnes...

– Ir ilgai murkdysimės šitoje baloje?

– Kol lauksime, kad mus kažkas globotų ar užtartų. Žmogus, kuris tingi mąstyti savarankiškai, yra tarsi tas čigonas: pagauna vištą, suvalgo su šeimyna ir eina tykoti kitos... Bet kad būtum sotus, vištų reikia užsiauginti...

– Tai ką darysim su ta Europos Sąjunga?

– Stosim. Kito kelio neturim...

Adolfas Strakšys

Žemės ūkis

Pyragų bus iki soties. O duonos?

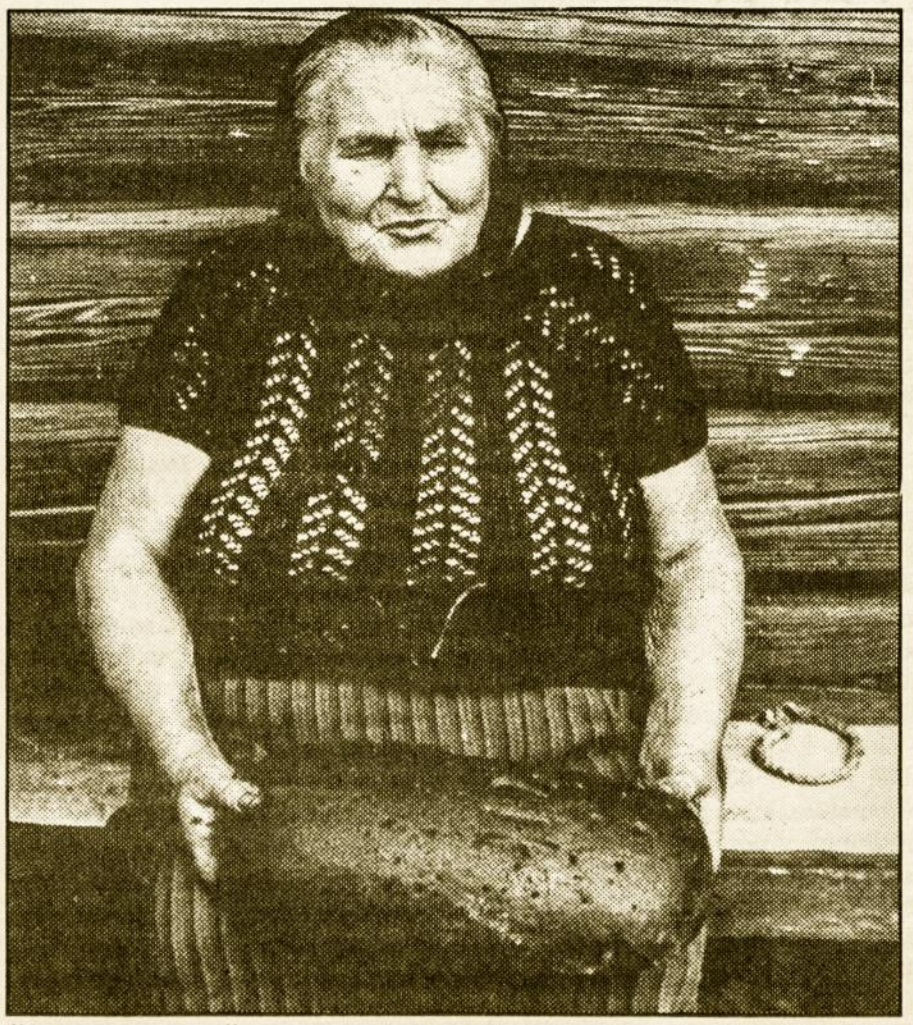

Širvintų rajono Šiaulių kaimo gyventoja Bronė Januškevičienė, iki šiol kepanti tikrą lietuvišką duoną. ***Leono Vasausko nuotr.***

Kiekvienas žino, ką lietuviui reiškia juodos ruginės duonos riekė.

Bet šiandien parduotuvių lentynos pilnos pyragų, o juodos duonos likęs tik kvapas. Kodėl? Dažniausiai guosdavomės, jog neužsiauginame atitinkamos veislės kviečių, todėl tekdavo pirkti iš užsienių. Dabar paaiškėjo, jog kviečių turima dvigubai daugiau nei reikia, o rugių trūksta net 50 tūkstančių tonų. Anot žemės ūkio ministro Vytauto Einorio, jei ne pernykštis likutis (apie 40 tūkstančių tonų), šiemet penkiems ar šešiems mėnesiams juodos duonos būtume pritrūkę. Ministras sakė, jog taip atsitiko todėl, kad ten, kur ištisai buvo auginami rugiai, žemės ūkio bendrovės žlugo, tuo tarpu tvirtų ūkininkų, galinčių perimti rugių laukus į savo rankas, neatsirado. Trūko ir jėgų, ir patirties, ir išteklių. Kad ir kaip kalbėtų žemės ūkio bendrovių priešininkai, sakė V.Einoris, bet būtent bendrovės kai kuriuose rajonuose išaugino dvigubai daugiau kviečių negu 1989 m. Bendrovės sugebėjo atitinkamai įdirbti dirvas žieminiams kviečiams, kaip reikiant patręšti, laiku panaudoti chemines priemones prieš ligas ir kenkėjus, o čia dar ir vasara buvo kaip niekad, ir štai rezultatas, kuriuo galima didžiuotis. Tačiau, kaip sakė V.Einoris, kviečių galima nusipirkti bet kur, o rugių – tik Baltarusijoje.

Trūksta ir daugiau nei 1,5 mln. tonų pašarinių grūdų. Jų supirkta tik apie 1 milijoną tonų. Tuo tarpu vien paukštynams ir kiaulių kompleksams, kurie savo žemės neturi, bet patiekia bemaž 40 proc. visos mėsos, šiuo metu reikia apie 400 tūkst. tonų pašarinių grūdų.

Žemdirbiai, pakliuvę į laisvos rinkos sūkurį, skaičiuoja nuostolius. Pernai už galvijus buvo mokama tik 62 proc. jų vertės. Pieno supirkimo kainos prilygo 80 proc. visų gamybos išlaidų, o grūdai buvo superkami perpus pigiau negu šiemet. Niekuo kitu negalima paaiškinti to fakto, kad mėsos ir pieno superkama apie 40 proc. mažiau nei 1989 m. Vėl kyla tas pats klausimas – kodėl?

Ministro nuomone, esama daug priežasčių. Pirmiausia, buvo neapgalvotai sugriauta iki tol geriau ar blogiau funkcionavusi žemės ūkio sistema. Gal ir būta per didelės centralizacijos, nevykusių ideologinių pamokymų, bet toji sistema, kad ir trūkčiodama, veikė. Dabar vien valstiečio entuziazmo neužtenka. O ir vidutinis valstiečio ūkis – 7 hektarai – nėra toks, kuriame galėtum ūkininkauti pagal šių dienų agrotechnikos lygį. Jau dabar matyti apgailėtini masinio ūkininkavimo rezultatai, nes savininkas – dar ne ūkininkas. Skaudu, jog kas penktas hektaras šiemet liko neartas. Žmonės tiesiog neišgali žemės įdirbti. Vyriausybė, norėdama nors kiek paremti ir paskatinti žemdirbius, kelintą kartą didina subsidijas, bet lazdos antrasis galas tvoja vartotojui per kišenę.

Dabar kuriama programa, kuri turėtų padėti ūkininkams (žemės ūkio bendrovės pačios kol kas pajėgios) įdirbti žemę. Tai turėtų būti lyg ir agroserviso tarnyba, veikianti kooperacijos pagrindais. Tačiau valstiečiai, per 50 metų du kartus patyrę baisią prievartą, labai įtariai žiūri į bet kokius valstybės siūlymus. Nors visi puikiai supranta, jog nedirbama žemė per metus kitus sulaukėja...

Salomėja Čičiškina

GUNNEL TRAVEL SERVICE LTD

parūpina bilietus kelionėms lėktuvais, laivais, užsako viešbučius.

Skrydžiai iš Londono į Vilnių ir atgal:

Skandinavijos Avia Sistema (SAS)
bilieto kaina – £285 + mokesčiai.

Skrydžiai Austrijos oro linija –
kaina £261.00 + mokesčiai.

Skrydžiai Suomijos (FINNAIR) oro linija –
kaina £259.00 + mokesčiai.
(Skrendantieji šiuo skrydžiu turės vieną naktį permiegoti Helsinkyje.)

SAS skrydžiai iš Mančesterio (per Kopenhagą) į Vilnių ir atgal:
Bilieto kaina - £305.00 + mokesčiai.

Dėl smulkesnės informacijos kreiptis:

Gunnel Travel Service LTD
45 Woodthorpe Road
HADLEIGH, Suffolk, IP7 5JB
Tel 01473 828855
Fax 01473 828866

BALTIC MANAGMENT CO.

Finansinių ir teisinių reikalų planavimas

Patariame ir sudarome palikimus.
Atliekame testamento vykdytojo pareigas.
Kiekvieno palikimo paveldimas turtas yra apdraustas.

❖

Administruojame ir parduodame nejudamą turtą Didžiojoje Britanijoje.
Sutvarkome pensijos reikalus grįžtantiems į Lietuvą.
Taupytojams mokame nuošimčius susitarta valiuta
ir jų pageidaujamu adresu.

❖

Santaupos yra garantuotos nejudamu turtu Didžiojoje Britanijoje.
Patariame ir tarpininkaujame norintiems įsigyti įvairių Vakarų bendrovių,
nvestments trust, unit trust akcijų.

❖

PERVEDAME Į LIETUVĄ PINIGINES DOVANAS
TUOJAU GAVĘ UŽSAKYMĄ.
PERVEDIMO MOKESTIS 4% plius 15 sv. (pristatymo ir iškeitimo
į pageidaujamą valiutą mokestis).
Už didesnius nei 3000 sv. pervedimus NUOŠIMTIS TIK 2,5%.
Sutvarkome teisinius, finansinius ir kitus klausimus su
Didžiosios Britanijos valdžios įstaigomis.

BALTIC MANAGMENT CO.
(Z. Juras, A. Juras)

11 London Lane, Bromley, Kent, BR1 4HB, England
Tel. 0181 460 2592 Fax 0181 402 9403

Išvarytųjų chartija ir baltų santaros idėja

Praėjusio karo nugalėtojų Potsdamo konferencijos 50-mečio ir Prūsijos administravimo įgaliojimų pasibaigimo proga svarstomi šio krašto ateities klausimai. Rugpjūčio 5 d. sukako 45 metai nuo "Iš Tėvynės išvarytų vokiečių chartijos" paskelbimo.

Jame į pasaulį kreiptasi evakuotųjų ir kitaip nuo raudonojo teroro pabėgusių žmonių vardu. Jei laikysime, jog dokumentas atspindi vokiečių požiūrį, tai Jurgio Reidžio straipsnis "Išvarytųjų chartija ir baltų santaros idėja" – mažlietuvių.

Nobelio premijos laureatas Česlovas Milošas XX amžių negailestingai įvardijo beprotybių ir nusikaltimų laikmečiu. To išraiška ne tik pražūtingi karai, bet ir tinkamo teisinio vertinimo negaunanti "etninių valymų" praktika. Žinomiausias tokios praktikos recidyvas – karo pabaigos Prūsijos tragedija – žodžiais neišsakomų žiaurumų srautas, genocido pobūdžio veikimų Bosnijoje ir Čečėnijoje pirmtakas.

Sovietijos penkiasdešimtmečiu Prūsijos ateitį norėta formuoti totalitarinio stalininio imperializmo metodu – pašalinus žmones sunaikinti krašto (net jo pavadinimo) atmintį. Žinoma, problematiška buvo naikinti materialiuosius užgrobtų teritorijų etninių kultūrų paminklus – naikintojams taip pat reikėjo pastogės. Užsibrėžus Karaliaučiaus sritį paversti "iskonno ruskoj zemlioj" (tikrąja rusų žeme. – *"EL"*), realizuojamas kultūros dykros kūrimo planas.

Vokiečių diasporos Europos viduryje tragedija turi ilgą priešistorę, susijusią su vokiškumo dvilypumu: vokiečiuose krikščioniškumas ne kartą reiškėsi drauge su garsiuoju "drang nach Osten", tapusiu daugelio tautų tragedijų priežastimi. Negalima atsistebėti feodalinio periodo grobimų politikos atkaklumu – per visą vidurio Europą nuo Suomijos iki Transilvanijos, Septynpilio ir Kroatijos, tautų atmintyje (istorijoje ir tautosakoje) išliko žiaurių, arogantiškų, svetimų žemių paveržimo keliu siekiančių tapti "ponų tauta", vokiečių įvaizdis. Toks mentalitetas (ne vieno asmens valia) lėmė situaciją, kai tapo galimais 1939 m. rugpjūčio 23 d. Hitlerio ir Stalino konfidencialūs susitarimai, po kurių prasidėjo iki tol negirdėto masto etniniai naikinimai, gyventojų keldinimas iš istorinių etninių teritorijų. Baltijos žmones tai užgriuvo pirmiausia. Buvo vokiečių (Baltendeutsche) grąžinimo į reichą akcija bei didlietuvių iškeldinimai iš Klaipėdos ir Suvalkų kraštų – jų pasekmės tebeegzistuoja.

Istorinis Vokietijos ir slavų valstybių konfliktas sienų klausimu išspręstas pačios Vokietijos valstybės, pripažinus sienas palei Oderį ir Neisę. Šis humaniškas sprendimas turi spragų – neaptarta išvarytųjų gyventojų teisė turėti gimtinę – teisė grįžti į esamas valstybes pripažįstant sienų nekintamumą ir pilietinį lojalumą.

Žymiai sudėtingesnė Prūsijos problema: joje tiek vokiečiai, tiek slavai yra karinės ekspansijos ateiviai. Etniniai pokyčiai istorinėje Prūsijoje vyko vokiečių ordinui karine jėga naikinant baltus – senprūsių karinį ir intelektualinį elitą. To pasekoje krašto pietuose įvykdyta autochtonų asimiliacija pakeičiant jų kalbą. Teritorijos šiaurėje baltai (Melno siena atkirsti nuo genetinio kamieno) konsolidavosi mažlietuvių (lietuvininkų) etninėje grupėje. Tačiau ir ji negalėjo laisvai vystytis – po XVIII amžiaus pradžios didžiojo maro "kareivių karalius" Frydrichas Vilhelmas I kolonizavo jų žemes be jų sutikimo. Pagaliau mūsų amžiaus neganda – nacių ir bolševikų sukeltas karas, jų nežmoniškos ideologijos pavertė Prūsiją negyjančia Europos žaizda.

Griuvus sovietijai, Vokietijoje įsigalėjo vadinamieji "rytų tyrinėjimai". Mažlietuviai virš septynių šimtmečių buvo istorinio Prūsijos valstybingumo subjektu, todėl tebėra su kraštu šaknimis susijusių žmonių regėjimų prizmėje. Vokietijoje dabar dažnai teigiama: riba tarp vadinamųjų rytprūsiečių (naujųjų prūsų) ir Prūsijos lietuvių (lietuvininkų) jau prieš karą buvo sunkiai išvedama. Kaimuose, kur kalbėta lietuviškai, esą, buvęs specifinis "būriškasis" identitetas, o priešo įvaizdžius formavo tarpukario valstybių vadovaujantys sluoksniai. Paprasti žmonės, nežiūrint tautinių ir kalbinių skirtumų, sugyveno.

Visa tai tiesa (ar bent panašu į tiesą), bet turime imti domėn: agresijos keliu sukurtas vokiškasis Prūsijos valstybinis darinys buvo grėsmingu svetimkūniu, įsiterpusiu į baltų etnopolitinę erdvę ir grasinusiu jiems sunaikinimu gal net realiau nei rusiškasis carizmas. Istorinio Prūsijos valstybingumo ideologai šį vokiečių siekiams naudotą valstybinį darinį bandė įteisinti senprūsių prigimtinėmis teisėmis, t.y. teisėmis baltų, prieš kuriuos, nūdiene terminologija, jie buvo panaudoję "etninio valymo" mechanizmą. Todėl, esant "vokiečių tautos Prūsijai", vokiečių legitimumo ir nelegitimumo krašte abejonės krebždėjo Potsdamo aljantų pasąmonėje – tuo pasinaudojo Stalinas, suprojektavęs "teisę administruoti teritoriją" iki taikos sutarties pasirašymo. Dėl visa ko jis užsakė prof. Kušnerio studiją apie krašto etninę prigimtį, bet jos neprireikė – Vakarai pasirodė užmaršesni, nei jis galvojo.

Baltų tautų reikalavimas panaikinti Europos centre uždelsto veikimo miną – karinį Rusijos Karaliaučiaus anklavą – turi būti suprantamas visoms regiono valstybėms. Tačiau lygiai taip pat negalimas Vokietijos, kaip valstybės, grįžimas į Prūsijos žemę. Ši valstybė tam tikra prasme atsakinga už istorinį baltų atsilikimą, izoliavimą nuo lygiaverčio bendravimo Europoje.

Skirtingai nuo "ostforšerizmo", Lietuvoje įsilinguoja savotiškas "vestforšerizmas" – vakarų baltų kraštų problemų tyrimai. Ryškėja tendencijos. Viena – su istorinės atminties diktuojama nuostata (mėgta ir sovietmečiu) – tęsti "karą su kryžiuočiais".

Antroje – jaunesnės kartos istorikai. Bet taip pat tolimi nuo gilaus įsijautimo į krašto istorinius įvykius, dramas, vykusias ne tik atskirose klaipėdiečių šeimose, bet ir asmenybėse, t.y. tolimi nuo mažlietuvių mentaliteto pažinimo. Jiems, įdėmiai skaitantiems "ostforšerių" studijas, vienas sąmojingas lietuvininkas patarė gerti vokišką alų, bet neprarasti savistovaus mąstymo gebėjimo.

Atkakliuose mėginimuose atsakyti, kodėl Kauno Vyriausybei nesisekė su tarpukario klaipėdiečiais (visai ne vokiečiais, o gerai žinojusiais savo šaknis ir krašto praeitį), nebūtina ignoruoti pačius mažlietuvius. Juk negausi jų grupė Amerikos žemyne krašto tyrimuose nuveikė išties milžinų darbą.

Nida. Kapinėse tik krikštai... *Algimanto Žižiūno nuotr.*

Melno sienos (1422 m.) perkirstų baltų regionų suaugimui paprasčiausiai pritrūko laiko. Ideologinės beprotystės sąlygomis trūko ir geranoriškumo. Trukdė skirtingas ekonominio-kultūrinio išsivystymo lygis, katalikybės ir liuteronybės dirbtinis priešinimas, požiūrio į tautos valstybingumą, tradicijų skirtumai, pagaliau dažnai euforiškai vienybės siekiančių valstybės valdininkų – didlietuvių klaidos santykiuose su krašto senbuviais. Tačiau esmine nelaimių priežastimi buvo Trečiasis Reichas, o vėliau sovietija – agresyvia ideologija ir psichologija grįsti valstybingumai, iškreipę tautinio-valstybinio dviejų tautos dalių konsolidavimosi kelią.

O tokį kelią tarpukaryje siūlė mažlietuvių šviesuomenė, susibūrusi "Santaroje". Baltų santaros idėją jie matė platesniame kontekste, apimančiame ir vokietakalbę Prūsijos kultūrą; tokios santaros kontūrai čia buvo jau J.G.Hamano, J.G.Herderio, E.Kanto, E.Vycherto, pagaliau H.Zudermano su J.Bobrovskiu ir kitų žymių vokietakalbių rytprūsiečių darbuose. Paradoksalu, kad jų, kaip ir latvių, dvasiniai turtai tik epizodiškai pasiekia Lietuvą – koks sunkiai suprantamas fenomenas.

Manding žymiausias mažlietuvių politinės psichologijos žinovas, teisininkas, diplomatas Martynas Anysas 1948 m. rašytuose atsiminimuose "Kova dėl Klaipėdos" rašė: "Praūžus Antrojo pasaulinio karo verpetams, mes, Europoje užsilikusieji, stovime prieš griuvėsius, sugriuvo ne tik pastatai, žuvo milijonai gyvybių, kartu griuvo ir daugel valstybių. Jų tarpe nustojo nepriklausomybės Lietuva. Negana to, tūkstančiai Mažosios Lietuvos ir buvusio Klaipėdos krašto gyventojų turėjo palikti savo gimtąjį kraštą ir bastytis po svetimas valstybes.

Gerokai prieš Pirmąjį pasaulinį karą prasidėjo Mažosios Lietuvos tautinio atbudimo darbas. Jame aktyviai dirbo daug asmenų, pašvęsdami savo gyvenimą ir visas jėgas. Jie tuo pačiu veikė prieš didžiųjų valstybių imperializmą, kuris turėjo sunaikinti paskutiniuosius šitų tautų pėdsakus, ir stengėsi iškovoti savo tautiečiams jiems priklausančią vietą pasaulyje ir minimalias politines teises".

Tėvynėje likusių mažlietuvių – Lietuvninkų bendrijos VII suvažiavimo rezoliucijoje taip pat kreipiamas dėmesys į Prūsijos likimą. Vokietijai pasitraukus į etnines vokiečių tautos žemes, mažlietuvių – rytprūsiečių tėvynėje tebėra militarinis "anklavas", neleidžiantis realizuoti bendražmogiškąsias teises, ir pagrindinę iš jų – teisę turėti Tėvynę.

Santaros idėjos propaguotojai mažlietuviai gali pasitarnauti jungiančiąja grandimi su Vokietijoje atsidūrusiais rytprūsiečiais sprendžiant jų ateitį ir Prūsijos ateitį baltų etnopolitinėje erdvėje, kurioje baltų valstybių konfederacijos idėja neturėtų toliau likti atskirų asmenų pamąstymais.

Tačiau, o likimo ironija: "priverstų bastytis po svetimas valstybes" vien didlietuvių pokaryje Vokietijoje buvo virš 70 000 žmonių. O jų, kaip ir mažlietuvių, teisės užmirštos atsikūrusios valstybės vairininkų.

Argi niekas nebegresia baltų identitetui – dabar ir ateityje?

Jurgis Reidys

Nuo "Kronikos" iki "Aušros"

Pogrindžio žurnalo "Aušra" dvidešimtmečiui

*Apie "Aušros" atsiradimą ir reikšmę lietuvybei šnekamės su politkaliniu, Vyriausybės patarėju išeivijos klausimais **Stasiu Stunguriu**.*

– Pasibaigus ginkluotam pasipriešinimui, kraštui buvo reikalinga pogrindžio spauda. Taip 1972 m. kovo 19 d. pasirodė "Lietuvos katalikų bažnyčios kronika". Ji rašė apie bažnyčios persekiojimą, apie kunigus kalinius. Mes, pasauliečiai, kurie gaudavom "Kronikas", kurie skaitydavom ir teikdavom joms informaciją, buvom patenkinti tuo leidiniu, bet ir pogrindis, ir kunigai, dalyvavę tyliojoje rezistencijoje, suprato, kad reikia kito leidinio. Todėl 1975 m. spalio mėnesį pasirodė "Aušra". Ji tęsė caro laikais leistos "Aušros" tradicijas – kova už Lietuvą, už lietuvybę, kova prieš okupantą ir kolaborantus. Caro laikais "Aušra" ėjo 1000 egz. tiražu, ją redagavo J.Basanavičius, J.Mikšas, J.Šliūpas, M.Jankus ir J.Adziulaitis-Kalnėnas. Pasirodė 40 numerių. Tad pogrindinės "Aušros" numeracija prasidėjo nuo 41 numerio. Įžanginį straipsnį parašė kunigas P.Račiūnas, politkalinys, senosios rezistencijos dalyvis. Redagavimo ėmėsi vyskupas S.Tomkevičius, tada klebonavęs Simne. Vėliau redagavimą perdavė kunigui L.Kunevičiui ir grįžo prie "Kronikų"...

Leidinys pasiekdavo Vilnių, kaip ir "Kronikos". Patikimi žmonės jį padaugindavo kopijavimo mašinomis arba perspausdindavo mašinėlėmis. Pogrindžio žmonės rūpindavosi jo perdavimu į užsienį, mums padėdavo Maskvos disidentai, kurie palaikė ryšius su užsienio valstybių ambasadų darbuotojais, ir išeivijos lietuviai, atvykę į Lietuvą Užsienyje leidinį iliustruodavo, maketuodavo ir išspausdindavo spaustuvėse. Toks jis grįždavo į Lietuvą. Šitaip žurnalas buvo leidžiamas iki 1988 m. Istorijai liko 7 "Aušros" tomai, – prisimena S.Stungurys.

Tarp žurnalo talkininkų – S.Stungurys, V.Skuodis, P.Vėlyvis, A.Zvicevičius, K.Jakubynas. Saugumą iš proto varė slapyvardės: "Lietuvių kalbos gynimo iniciatyvinė grupė", "Lietuviai", "Vilniaus inteligentai", "Lietuvos tautos nacionalinio sąjūdžio dalyviai". Tai kėlė sąmyšį Saugumo komitete, kuris iš kailio nėrėsi, norėdamas infiltruoti savo žmogų į pogrindį, bet vis nepavykdavo.

"Aušra", kaip ir "Kronikos", liko KGB paslaptimi, kurią Maskvos klapčiukai sužinojo tik Gedimino kalne laisvai suplevėsavus trispalvei.

Adolfas Strakšys

Lietuvos esperantininkų sąjunga bei Vilniaus miesto švietimo ir jaunimo reikalų skyrius skelbia vieno mėnesio specialius intensyvius nemokamus esperanto kalbos kursus, kurie vyks kasdien. Priklausomai nuo klausytojų skaičiaus bus formuojamos kelios grupės. Kursų pradžia š.m. lapkričio 6 d. 14, 16 ir 18 val. Kursus ves dėstytojas profesionalas iš Brazilijos Aristophio Andrade Alves Filho Vilniaus aukštesniojoje technikos mokykloje, Olandų g. 16.

Išsamesnė informacija ir išankstinė registracija telefonu 73 67 38.

Valdybos pirmininkas
P.Jegorovas

Ir auksas, ir bronza, ir diplomai...

Kopos. *Vaclovo Strauko nuotr.*

Tikras apdovanojimų lietus pasipylė šį rudenį iš tarptautinių fotoparodų. Lietuvos fotomenininkų sąjungą pasiekė žinios iš Vengrijos, kur Solnoko mieste vyko aštuntoji Aplinkos apsaugos fotografijų paroda. Joje savo darbus eksponavo 14 Lietuvos autorių. Tarptautinės meninės fotografijos federacijos (AFIAP) aukso medaliu apdovanotas vilnietis S.Žvirgždas už fotoseriją "Vizijos". Bronza teko kitam vilniečiui Rolui Šimuliui. FIAP diplomais apdovanoti marijampolietis K.Linkevičius ir neringiškis K.Mizgiris, vilnietis A.Zavadskis gavo Vengrijos fotografų sąjungos medalį, varėniškė A. Čepulinskaitė – Jaskun fotoklubo medalį, alytiškis Z.Bulgakovas – Jonošo Eiferto specialų prizą.

Klaipėdietis vyresnės kartos fotografas Vaclovas Straukas pasaulyje daugiausia žinomas kaip jaunimo, moksleiviškos tematikos autorius, tačiau ne ką prasčiau vertinami ir jo fotopeizažai. Tai patvirtina žinios iš Makedonijos, kur Strugos mieste vyko trečioji tarptautinė meninės fotografijos paroda "Tiltai". V.Straukas už 4 nuotraukas iš serijos "Kopos" apdovanotas aukso medaliu.

Penki Lietuvos fotomenininkai savo darbus eksponavo 50-ame tarptautiniame salone Buenos Airėse (Argentina). Jame vilnietis V.Trublenkovas ir švenčionėliškis AJakštas apdovanoti Garbės diplomais.

Rimantas Šinkūnas

"Laiškai Sofijai" artistų lūpomis

Rašytojų klube įvyko Mikalojaus Konstantino Čiurlionio valanda "Laiškai Sofijai". Aktoriai skaitė dailininko ir kompozitoriaus laiškus žmonai Sofijai Kymantaitei-Čiurlionienei.

Tų laiškų – 57. Pirmasis, rašytas iš Varšuvos 1908 metų vasario 4 d., prasideda lietuvišku "Labs ryts", į adresatą kreipiamasi daugiskaita, kalbama apie reikalus ir baigiamas – "spaudžiu leteną. M.K.Čiurlionis". Paskutinis, datuotas 1910 m. lapkričio 5 d., iš Pūstelnikų netoli Varšuvos psichiatrinės ligoninės, teturi tik keturis žodžius: "Sveikinu Tave, Zose. Kastukas". Yra dar dviejų sakinių prierašas, bet jis jau rašytas brolio Stasio ranka.

M.K.Čiurlionis pirmąkart "panelės Kymantaitės" pavardę pamini 1907 metų pradžioje laiške Halinai Volman: "...labai graži, šiek tiek panaši į Tave, bet jau turi 19 metų. Pabaigė Krokuvoje Baraneckio kursus, dirba "Vilties" redakcijoje ir puikiai kalba lietuviškai. Nenori man duoti pamokų, bet tai nieko". Sofijai Kymantaitei Kastuką pirmoji parodė F.Bortkevičienė. Vilniuje nuvedusi ją į "Blindos" repeticiją, parodė prie sienos stovintį Čiurlionį, kurį Sofija probėgšmiais jau buvo mačiusi. Vėliau ji prisimins: "Absoliučiai viską žinojau. Tai "Jis", pasakiau sau ir, lyg kokio ūko apsupta, laukiau, kol F.Bortkevičienė atves jį čia, kur mudvi sėdėjome". Nuo to laiko jis jai jau Kastukas, o ji jam – Zosė, Zoselė, Vienintelė, Mažutė, Siluetas, Saulutė, Geroji Zulė, Zulytė, Paguoda mano Spinduliuojanti, Žmogus, Bičiulis, Stebuklingoji, Nuostabioji, Širdingoji... Gero puslapio prireiktų surašyti tiems mažybiniams ir malonybiniams vardams, kuriais Čiurlionis vadina savo Mylimąją, Sužadėtinę, Žmoną.

Neilga, net trijų metų netrukusi šitų dviejų nepaprastų, Lietuvai didžiai nusipelniusių žmonių – dailininko ir kompozitoriaus Mikalojaus Konstantino Čiurlionio ir rašytojos Sofijos Kymantaitės draugystė ir meilė padovanojo Lietuvai jokiais skaičiais neišreiškiamus lobius. Paveikslus, simfonijas, romanus, dramas, laiškus. Tas trumpas jų meilės ir draugystės laikotarpis buvo nuolatos pertraukiamas ilgomis atsiskyrimo ir ilgesio pertraukomis. Neramus Genijaus gyvenimas svaidė Čiurlionį iš vietos į vietą, ilgam išskirdamas mylimuosius, sužadėtinius, neleisdamas jiems iš arti pažiūrėti vienas kitam į akis, pasikalbėti lūpomis į lūpas. Todėl jie kalbėjosi laiškais.

Gaila, Sofijos laiškai Kastukui sunaikinti pačios adresatės ir jų turinio niekas nesužinos. Jį galima tik nuspėti iš Kastuko laiškų, kurie iš Peterburgo, Varšuvos, Druskininkų, Vilniaus skrido į Vilnių, Plungę, Palangą, Sedą... O tie judviejų Meilės metai buvo labai kūrybingi abiems. Čiurlionis per tą laiką sukūrė dešimtis nemirtingų kūrinių, paveikslų, preliudų, dainų. Tuo metu gimė ir didysis "Rex". Laiškuose Sofijai nemaža žinių apie Čiurlionio darbą.

Rašytoja, nepagailėjusi savo laiškų, rūpestingai išsaugojo vyro laiškus. Po jos mirties 1959 metais Sofijos ir Kastuko duktė Danutė Čiurlionytė-Zubovienė (deja, visai neseniai iškeliavusi Anapilin), paveldėjusi tą labai svarbų kultūrai ir istorijai lobį, išvertė (M.K.Čiurlionis rašė lenkiškai) ir leido skelbti jos tėvo M.K.Čiurlionio laiškus.

Dar 1973 metais, artėjant didžiojo dailininko ir kompozitoriaus gimimo 100-sioms metinėms, šiuos ir anksčiau šen bei ten skelbtus laiškus kruopščiai surinko, išsamiu komentaru aprūpino prof. V.Landsbergis. Pasitelkęs artimųjų, draugų ir amžininkų atsiminimus, jis parengė knygą "Laiškai Sofijai", kurią išleido "Vaga". 15 tūkstančių knygos egzempliorių dingo iš knygynų per keletą dienų ir tapo, pasak anų laikų, "aštraus deficito preke", bibliografine retenybe.

Tai didelės, tyros ir taurios dviejų jaunų kūrėjų Meilės, Ištikimybės, nepalaužiamo Tikėjimo ateitimi ir jos sėkme įrodymas. Skaitant šiuos laiškus, visiškai aišku, kodėl adresatė neskubėjo jų skelbti. S.Kymantaitė-Čiurlionienė, būdama aukštos išorinės ir vidinės kultūros moterimi, be abejo, buvo įsitikinusi, kad jų meilė – tik dviejų širdžių savastis, kurią nebūtina žinoti smalsuolių miniai. Kuklioji Zulytė, be abejo, drovėjosi tų nuostabių, kartais tiesiog neįtikėtinų vardų ir palyginimų, kuriuos jai barstė mylimasis. Per daug brangūs jie, matyt, jai buvo, ir ji nepanoro jais su kitais dalintis.

"Laiškai Sofijai" – tai himnas Meilei, Ilgesiui ir Ištikimybei. Tiesa, Kastukas nepamiršta ir buities, kuri anaiptol nebuvo skraidri ir lengva, greičiau priešingai. Jis džiaugiasi radęs arba sielojasi negavęs gero popieriaus, skundžiasi dailės biurokratais, kurie labai priekabūs atrenkant parodoms jo kūrinius, ir administratoriais, trukdančiais jam gauti indultą vedyboms, sielvartauja, kad negauna paskolos vestuvėms ir džiaugiasi pasisiuvęs joms kostiumą, rūpinasi savo artimųjų reikalais.

"Laiškais Sofijai" mes gėrimės ir žavimės ne tik kaip didžios Meilės ir Ištikimybės dokumentu, bet ir kaip aukšto lygio literatūros kūriniu.

Petras Keidošius

Vytautas Mačiuika

Autobiografiniai apsakymai "Šiaurės novelės"

Už kalvų – Vilnius

– Vyteni, važiuosime į Vilnių! – pasakė motina. – Aplankysime mano jaunystės miestą. Vienas aviacijos kapitonas sutiko mus nuvežti savo tarnybine automašina. Ruoškis! Vilniuje nakvosime pas mano bičiulę, gailestingąją seselę.

Vytenis apsidžiaugė. Jis daug buvo girdėjęs apie Vilnių iš tėvo, kuris dar carų laikais mokėsi lietuviškoje gimnazijoje, o motina nuo 12 metų iki 1919-ųjų gyveno Vilniuje. O Vytenis iki 1939 metų rudens, kai Vilnius atiteko Lietuvai, mokykloje su kitais mokiniais iki užkimimo dainuodavo "Mes be Vilniaus nenurimsim!" Ir štai dabar jis pamatys Gedimino miestą.

Buvo graži, saulėta diena. Liepos mėnesio vidurys. Karo audra buvo nuslinkusi į Rytus. Kapitono vairuojamas opelis skynė kilometrą po kilometro vieškeliu, vedusiu per kalvas ir miškus, kuriuose, kaip sakė kapitonas, dar slapstėsi atsilikę ir atkirsti nuo savo dalinių raudonarmiečiai. Jie esą ginkluoti, alkani ir pikti. Kai kurie pasiduoda į nelaisvę, o kiti veržiasi į Rytus, pas savus.

Baigėsi žvyrkelis. Nuo buvusios demarkacijos linijos tarp Lietuvos ir Lenkijos kelias buvo išklotas tašytais akmenimis.

– Tai lenkų darbas, – pasakė kapitonas.

Nuo Panerių kalvų atsivėrė Vilniaus panorama. Dar kiek pavažiavus, opelis sustojo prie Aušros vartų. Vytenis su motina išlipo iš automašinos, ir kapitonas nuvyko tvarkyti savo reikalų.

Aušros vartų Marija liūdnai žvelgė į suklupusias moterėles, kurios meldėsi prieš sidabru aptaisytą paveikslą.

– Tai šventas paveikslas, – tyliai pasakė motina Vyteniui. – Aušros vartų Marija padarė daug stebuklų. Čia – šventa vieta kiekvienam katalikui. Kai aš gyvenau Vilniuje, tai dažnai čia melsdavausi.

Išeinant iš Aušros vartų koplyčios, Vytenis girdėjo tik lenkų kalbą.

– Gal Vilniuje gyvena vieni lenkai? – paklausė jis motinos.

– Lenkų čia daugybė, – sutiko motina. – Bet nuo 1939 metų rudens į Vilnių suvažiavo nemažai tarnautojų lietuvių. Paskui jų bus dar daugiau. Einam į Mikalojaus bažnytėlę. Tai vienintelė lietuvių bažnyčia Vilniuje.

Apsilankę Mikalojaus bažnyčioje, jie nuėjo į Vilniaus Katedrą, kuri Vyteniui padarė nepaprastą įspūdį. Kaune tokios didelės bažnyčios nėra... Bet lenkų kalba rėžė ausį. Ponas Dievas supranta tiktai lenkiškai, – taip sakė Vyteniui senelė iš motinos pusės, kilusi nuo Panevėžio. Kaimietes kunigai vertė išpažintį atlikti tik lenkiškai. Taip buvo lenkinama Lietuva... – sakė Vytenio senelė. O ji tikrai netauškė kvailysčių, nors ir gyveno kaime. Vytenis, gimęs ir augęs mieste, į viską žvelgė miestiečio akimis. Į Vilnių taipogi. Jis lygino Vilnių ir Kauną. Kol kas jam arčiau širdelės buvo gimtasis miestas...

Ilgokai motina vedė Vytenį į Petro ir Povilo bažnyčią Antakalnyje. Pamatęs šimtus skulptūrų, Vytenis iš nuostabos išsižiojo.

– Čia yra du tūkstančiai skulptūrų, – sakė motina. – Jas kūrė nemažas būrys meistrų ištisus keturiasdešimt metų. Lietuvos didikas Pacas jiems sumokėjo statinę auksinių pinigų. O pats įsakė jį palaidoti po šios bažnyčios slenksčiu, nes buvo didelis nusidėjėlis.

Keistas to pono noras, pagalvojo Vytenis. Atgailauti reikia gyvam esant – mokė jį senelė. Pridarei nuodėmių – eik pas kunigą, ir tas tau užkraus atgailą. O svarbiausia – reikia gailėtis nusikaltus. Vytenis taip ir darė. Bet kokios čia jo nuodėmės. Matyt, tas didikas ne vieną žmogų užmušė... O bažnyčią pastatė nuostabią. Ir stovi ji šimtmečius.

– Mokyti vyrai sako, – pabrėžė motina, – kad tokia bažnyčia gali nustebinti visą Europą.

Nežinia, kaip Europa, bet Vytenis tikrai buvo nustebintas. Kaune tokios bažnyčios nėra...

Pietavo jie pas profesorių Zigmą Žemaitį, kuris gyveno prie Vilniaus universiteto observatorijos netoli Tauro kalno. Žemaitis buvo senas Vytenio tėvų bičiulis, ilgametis Lietuvos aeroklubo pirmininkas, daug prisidėjęs, kad būtų išleista Vytenio tėvo knyga "Oreivybė".

Prie stalo Žemaitis ir prisiminė "Oreivybę":

– Labai vertinga knyga. Gaila, kad toks mažas tiražas, nes vargu ar ateity kas nors Lietuvoje parašys panašią knygą. "Oreivybė" – tai Lietuvos aviacijos pasididžiavimas. Kartų kartos skaitys tą knygą ir nepamirš jos autoriaus.

Gražūs profesoriaus žodžiai įstrigo Vytenio atmintin. Po pietų Žemaitis Vytenį nusivedė į observatoriją, kur parodė teleskopą.

Gaila, buvo saulėta diena, ne naktis. O Vytenis taip norėjo nors akies kraštеliu pasižvalgyti po žvaigždėtą dangų...

Po pietų Vytenis su motina užkopė į Gedimino kalną, nuo kurio Vilniaus miestas – kaip ant delno. O kiek tų bažnyčių bokštų! Taip, tai bažnyčių miestas, nutarė Vytenis.

Pernakvoję Raudonojo kryžiaus ligoninėje, kitą dieną Vytenis su motina sugrįžo į Kauną be jokių nuotykių. Juos pasitiko Žaliakalnio tyluma ir sodrus vasaros lietus.

– Gerai, kad Vilniuje nelijo, – pasakė motina. – aš net skėčio nebuvau pasiėmusi.

Tų metų liepa buvo neįprastai sausa. Sodą ir daržą tekdavo laistyti kas mielą dieną...

Tęsinys. Pradžia Nr. 38.

Sugrįžimai

VILNIUS

Nacionalinė galerija (Studentų g. 8, nuo 11 iki 18 val.)

Nuolatinė ekspozicija. V. Kašubos (JAV) skulptūros, piešiniai - dovanotų Lietuvai kūrinių paroda.

Radvilų rūmai (Vilniaus g. 22, nuo 12 iki 18 val.)

Nuolatinė ekspozicija. Daktarės G. Kazokienės (Australija) Lietuvai dovanoti rinkiniai.

KAUNAS

Vytauto Didžiojo Karo muziejus (K.Donelaičio g. 64)

"Divizijos generolui Mikui Rėklaičiui-100"

ŠIAULIAI

Fotografijos galerija (Vilniaus g. 140)

K.Daugėlos (JAV) retrospektyvinė fotografijų paroda "Veidai ir vardai".

KLAIPĖDA

Paveikslų galerija (Liepų g. 33)

Mažosios Lietuvos dailininkų išeivių palikimas bei užsienio šalių vaizduojamoji dailė.

Lietuvius, atvykusius iš užsienio, gali sudominti ir daug kitų kultūrinių renginių, parodų, apie kuriuos rašoma kituose leidiniuose.

Už ir prieš "Europos lietuvį" Vilniuje

Atviras laiškas Didžiosios Britanijos Lietuvių Sąjungai

Grįžęs iš komandiruotės Lietuvoje, radau "Europos lietuvį" Nr. 41 (1995 09 13) ir su įdomumu pradėjau atidžiai skaityti. Priartėjęs prie pabaigos užmečiau akį į vieną straipsnį ir nusigandau. Tiesiog šiurpas nukratė. Skaitau, kad Lietuvių Namų Bendrovė yra nusprendusi užbaigti "EL" leidimą nuo 1996 metų pradžios. Po kelių dienų gaunu "pranešimą", kuriame LNB valdyba prašo pareikšti nuomonę, kokio biuletenio (nesant "Europos lietuvio") mes, skaitytojai, pageidautume. Anot K.Tamošiūno, LN B-vės Pirmininko, laikraštis nėra pelningas ir neša didelius nuostolius. Bendrovė nebepajėgi jį išlaikyti.

Turiu keletą pastabų ir klausimų šiai mūsų išrinktai DBLS ir LNB valdybai.

1. DBLS ir LNB Valdyba (kaip ir visa lietuvių bendruomenė) pripažįsta, kad "Europos lietuvio" užduotis niekuomet nebuvo pelnu pagrįsta. DBLS steigėjų buvo puikiai suprasta, kad laikraštis turi visuomeninį bei kultūrinį tikslą, be kurio bendruomenė negali apsieiti. Sąjunga nuo pat pradžių buvo ir dar yra parėdyta išlaikyti šį svarbų žinių šaltinį.

Šio leidinio sustabdymas tikrai turės rimtas ir neigiamas pasekmes Didžiosios Britanijos lietuvių bendruomenės išlikimui.

2. DBLS ketina leisti "Britanijos lietuvių leidinį". Turbūt ne vien man kyla abejonė šio leidinio tęstinumu. Naudodamas tuos pačius argumentus, kaip ir LNB Pirmininkas K.Tamošiūnas, galiu pasakyti, kad skaitytojų skaičius mažės vis greičiau. Toliau: kadangi šis leidinys apims tik senuosius išeivius ir tik skaitančius lietuviškai, skaitytojų ratas bus iš pat pradžių mažas. Perspektyvos, kaipo tokios, nematau.

3. Man ir turbūt daugeliui mūsų bendruomenėje yra labai sunku suprasti, kaip DBLS Valdyba gali leisti tokį svarbų klausimą galutiniai nuspręsti LNB Valdybai, neatsiklausus Sąjungos narių. Jei nėra juridiškai reikalinga, tai bent DBLS principai ir nuostatai to reikalautų?

Siūlau, kad DBLS sušauktų visuotinį sąjungos narių suvažiavimą šį klausimą nagrinėti ir arba rasti kitą išeitį, arba patvirtinti šį LNB sprendimą. Nemanau, kad užtektų tik ateinančiame Tarybos suvažiavime iškelti šį klausimą.

4. Negalima kritikuoti nerodant tam tikrų kitų galimybių. Nežinau, ar pateiktos mintys nulems sprendimą į teigiamą pusę. Bet pamėginti reikia. Visi suprantam, kad reikia didinti tiražą. Reikia patraukti daugiau skaitytojų. Žinome irgi, kad tokių nuostolių negalima tęsti, nepadarius visko, kad jie būtų sumažinti. Manau, kad yra keli būdai paskatinti prenumeratorių skaičiaus augimą:

4.1. Būtinai reikia pradėti leisti anglišką dalį laikraštyje. Sakyčiau, reikėtų pagalvoti apie leidinį dviejomis kalbomis, kaip kad daro savo biuletenyje United Nations Development Fund (UNDP) Lietuvoje. Tokiu būdu atsivers durys į visą lietuvių koloniją Didžiojoje Britanijoje. O jos gan daug, jeigu įtrauktume visus nekalbančius lietuviškai. "EL" jau dabar daug ką verčia iš anglų kalbos.

Tuo pačiu prijunkime "Lynes" prie "EL". Šis jaunimo skyrius tikrai patrauks nemaža skaitytojų, jei jie supras, ką skaito. Esu tikras, kad tiražas tris ar daugiau kartų padidėtų.

4.2 Reikia patraukti kiek galima daugiau prenumeratorių iš Lietuvos lietuvių, gyvenančių Britanijoje ir visoje Europoje. Suprantama, jie šiuo metu skaito lietuviškus dienraščius "Lietuvos rytas", "Respublika" ir kitus.

Mintis yra ši: "EL" formatas ir rašymo būdas turėtų keistis. Geras pavyzdys yra Paryžiuje spausdinamas anglų kalba "The International Herald Tribune". Šis dienraštis yra paplitęs visame pasaulyje, neatsižvelgiant į tai, kad metinė prenumerata kainuoja beveik 300 angliškų svarų. Yra ir "The Baltic Observer", "Baltic Independent, "Lithuanian Weekly" ir t. t.

Pasisekimo paslaptis gan paprasta. Visi mes esame ne vieną kartą pasipiktinę, kad "EL" straipsniai yra per ilgi. Dirbdamas Lietuvoje, pastebėjau tą patį palinkimą šios šalies spaudoje. Tiesiog neįmanoma perskaityti visų reikalingų laikraščių. Reikia rašyti trumpas santraupas iš visų Lietuvos laikraščių. Tokiu būdu tikrai galėtumėm sulaukti skaitytojų ir prenumeratorių iš Lietuvos lietuvių, nes jiems nebereiktų pirkti dienraščių iš Lietuvos.

Manau, kad ir pačioje Lietuvoje šitoks laikraštis susirastų nemažai naujų skaitytojų.

4.3. Reikia plačiau platinti laikraštį. Nematau jo nei Lietuvos Avialinijų (LAL), nei Skandinavijos (SAS), nei Vokietijos ("Lufthansa") lėktuvuose. Aviacija yra labai puiki reklamos vieta, kuri beveik nieko nekainuoja. Reikėtų, pakeitus formatą, vėl pamėginti platinti pačioje Lietuvoje.

4.4. Reikia ieškoti kuo daugiau įmonių bei klientų, kurie reklamuotųsi laikraštyje. Pradžiai būtų galima pirštis toms įmonėms, kurios reklamuojasi "Baltic Observer", "Baltic Independent", "Lithuanian Weekly" ir t.t.

4.5. Šiuo metu Didžiojoje Britanijoje yra spausdinamas Lietuvos skautų sąjungos skautiškas leidinys "Budėkime". Jis galėtų būti sujungtas su "EL", kaip atskira savaitraščio dalis, kuri pasirodytų kas tris mėnesius. Ir skautams, ir visuomenei būtų įdomu skaityti. Dabartines leidimo išlaidas skautai galėtų sumokėti "Europos lietuviui". Apjunkime ir kitus biuletenius bei leidinius.

Suprantu, kad kai kurie minėti būdai jau buvo mėginti. Žinau, pateiktos mintys nėra naujos. Bent kai kurios ne vieną kartą jau nagrinėtos. Tačiau tikrai manau, kad reikėtų visas iškeltas mintis (ir kitas, kurios čia nėra paminėtos) apdoroti ir, apibendrinus viename projekto plane, pamėginti įgyvendinti.

Pasekmės turėtų būti geros. Tikiu, kad jei ne visas nuostolis dingtų, tai bent didelę dalį pašalintume.

IŠ KURIOS PUSĖS Į TAI BEŽIŪRĖTUME, MĖGINTI REIKIA. Be rimto žinių šaltinio nematau kito būdo, kaip laikui bėgant išlaikyti Britanijos Lietuvių Sąjungą ir bendruomenę.

Vladas Gedmintas

Londonas, 1995 m. spalio mėn. 21 d.

Sportas

Žingsnis link Europos

Spalio 25 d. Kauno "Žalgirio" krepšininkai žaidė pirmąsias Europos klubų taurės turnyro rungtynes su Kipro Nikozijos "Apoel" komanda. Žalgiriečiai laimėjo 82:100 (39:44). Kitas komandų susitikimas – Kaune. Jo nugalėtojai pateks tarp klubų taurės turnyro dvylikos komandų. Jos po 6 paskirstytos į dvi grupes. Į pusfinalį pateks po dvi pajėgiausias iš kiekvienos grupės. Viena jų gali būti "Žalgiris".

Neįvykusi sensacija

Šiaulių "Tauro" salėje spalio 25 d. R.Koračo taurės turnyro trečiojo rato rungtynes žaidė "Šiauliai" ir garsus Italijos klubas Milano "Stefanel". Varžybos baigėsi Milano komandos pergale rezultatu 74:81 (34:33). Tačiau verta pažymėti, jog "Šiaulių" krepšininkai pirmavo prieš italus net 35 minutes. Komandos trenerio nuomone, sensacija neįvyko tik dėl kelių klaidų lemiamu momentu.

Kaune vykusias R.Koračo taurės turnyro rungtynes tarp Šilutės "Šilutės" ir Atėnų AEK laimėjo graikai 79:93 (42:51).

Ar V.Ivanauskas atsisveikins su HSV?

Naujasis Hamburgo SV vyr. treneris F.Magathas pareiškė, kad po mėnesio atleis keturis iš 26 futbolininkų, priklausančių pagrindinei komandai, rašoma "Lietuvos aide". Pasak trenerio, tam pritaria ir naujasis klubo prezidentas U.Seeleris. F.Magathas tikisi sugrąžinti HSV klubui prarastą šlovę, todėl per treniruotes spaudžia iš žaidėjų paskutinį prakaitą. Naujojo trenerio nuomone, žaidėjai turi keturias savaites laiko, kad parodytų, ko yra verti. "Kiekvienas turi įrodyti, kad tinka HSV komandai", sako jis. Kol kas konkrečios pavardės neminimos. Tarp žurnalo "Sport-Bild" išvardintų kandidatų atsisveikinti su HSV – ir Valdo Ivanausko pavardė. Apie lietuvių žaidėją rašoma: "Nepataiko į vartus. Trenerio ir fanų kantrybė baigiasi". Baigiasi ir V.Ivanausko sutartis su HSV - ji galioja iki 1996 m. vasaros.

Darius Kasparaitis lieka NHL

Lietuvis ledo ritulininkas Darius Kasparaitis pasirašė naują sutartį su Nacionalinės ledo ritulio lygos (NHL) Niujorko "Islanders" klubu. Sutartis pasirašyta trejiems metams. D.Kasparaitis per metus vidutiniškai uždirbs per milijoną dolerių. "Lietuvos aidas", pranešdamas naujieną, pažymi, jog įdomi sutarties pasirašymo priešistorė. D.Kasparaitis, pavargęs nuo bevaisių derybų su klubo vadovybe, demonstratyviai išėjo iš treniruotės. Po to sutarties sąlygos buvo suderintos jau kitą dieną.

Dienraštis primena, jog D.Kasparaitis praėjusio sezono pradžioje gavo rimtą nugaros traumą ir visą sezoną nežaidė. Dabar Darius jau beveik sveikas ir lapkričio 10 d. žais pirmąsias naujojo NHL čempionato rungtynes su Niujorko "Rangers".

Nauja lietuvių boksininkų "kelionė" per pasaulį

Atkelta iš 1 psl.

dėl kurios kalti rungtynių organizatoriai. Lietuvis R.Nomeika galėjo tapti medalininku, bet ketvirtfinalį pasiekusio boksininko dokumentai dingo ir dėlto jis negalėjo toliau kovoti dėl medalio. Tai ne tik boksininko, bet ir mėgėjų bokso tragedija, – rašoma po Toronte eksponuojama lietuvio boksininko nuotrauka.

1996 m. sausio 4 d. ši fotografijos paroda persikels į Niujorką, po dviejų mėnesių – į Las Vegą. Vėliau ji keliaus per Lotynų Amerikos šalių sostines. 1996 metų pabaigoje paroda pasuks į Europos žemyną. Bus eksponuojama Didžiosios Britanijos, Prancūzijos, Vokietijos, Ispanijos ir kitose senojo žemyno sostinėse.

1998 m. paroda "Pasaulio boksas fotografijoje" keliaus per Pietų Afriką, Japoniją ir Australiją. Tų pačių metų spalio mėnesio pradžioje įvyks šios parodos uždarymas ir naujos parodos atidarymas Toronte (Kanada).

Pagrindiniai šios parodos organizatoriai ir rėmėjai – bokso žurnalai "Boxing" (Kanada), "World Boxing", "The Ring" ir "Boxing-95" (JAV) bei JAV koncernas "Kodak" (visos fotografijos turi būti atliktos naudojant "Kodak" fotojuostas ir popierių).

1996 m. sausio mėnesį bus išleistas parodos "Pasaulio boksas fotografijoje" katalogas.

ELI

Nenustebino "EL" sustabdymas

Nelabai nustebino p. K.Tamošiūno pranešimas, kad "Europos lietuvio" leidėjai Londone metams pasibaigus sustabdo savaitraščio leidimą Vilniuje. Seniems šio laikraščio skaitytojams priežastys daugmaž žinomos, ir, man atrodo, diskusijos – jeigu būtų buvę taip, tai būtų buvęs toks rezultatas – nėra prasmingos. Nebent koks nors publicistikos studentas surinktų medžiagą ir ją panaudotų moksliniam darbui.

Džiugu, kad K.Tamošiūno pranešime sakoma, kad Didžiosios Britanijos lietuviai neliks be savo spausdinto leidinio. Man būtų malonu, jeigu šis leidinys pasiliktų savo tradicinį "Europos (arba Britanijos) lietuvio" vardą bent iki 50 metų nuo jo įkūrimo jubiliejaus.

Aš tokiam leidiniui, kuris būtų leidžiamas pagal poreikį, kas mėnesį ar rečiau, matau gana geras perspektyvas, ypač jeigu jo leidimu rūpintųsi, kaip išeivijoje įprasta, žmonės visuomeniniu pagrindu (be atlyginimo, honorarų ir t.t.).

Dėl lietuviškai skaitančių – nenuogąstaučiau. "EL" kronikos puslapyje vis skaitau, kad lietuviai tuokiasi, vaikus krikštija. Išeivių iš Lietuvos gretos didėja ypač jaunais žmonėmis. Ne tik Anglijos, bet ir kituose Vakarų Europos dideliuose miestuose kuriasi lietuviai. Jiems, taip pat kaip 1947 m. Britanijos lietuviams, reikia leidinio ryšiams palaikyti. Ar ne viena iš priežasčių, kodėl ir buvo įkurtas "Britanijos lietuvis"...

Noriu tikėti, kad kitais metais naujas "Europos lietuvio" leidėjų leidinys bus reikalingas Didžiosios Britanijos ir Vakarų Europos lietuviams, bus jų kultūrinės, socialinės ir bendruomenės veiklos ryšininkas.

Romas Šileris

Vokietija

Kalėdiniai renginiai Sodyboje

Penktadienį, lapkričio 3 d. TRADICINIS LAUŽAS - VAKARAS (BONFIRE)
Pradžia 18.30 val. Bus parduodami karšti užkandžiai, šildanti tiršta sriuba.
Laužas, fejerverkai, raketos.
Sekmadienį, gruodžio 17 d. KALĖDŲ EGLUTĖ VAIKAMS
Pradžia 15.00 val. iki 18.00 val.
Kalėdų Senelis, užkandžiai, pasilinksminimai.
Penktadienį, gruodžio 22 d. KALĖDINIAI ŠOKIAI (DISCO)
Pradžia 19.30 val. iki 1 val. £6.00 asmeniui (įskaitant užkandžius).
Norintieji apsirengia maskaradiniai.

SEKMADIENINIUS PIETUS galima gauti restorane kiekvieną sekmadienį nuo 12 val. užsisakant iš anksto arba tik atvykus.
Dar galima iš anksto užsisakyti KALĖDINIUS PIETUS arba PRIEŠPIEČIUS švenčių laikotarpyje.
Dabartinės pernakvojimo kainos Sodyboje (esant laisvų kambarių):
kambarys su pusryčiais vienam asmeniui vienai nakčiai - £18.50
kambarys su patogumais ir pusryčiais vienam asmeniui vienai nakčiai - £25.50
DBLS nariams ir LNB akcininkams:
kambarys su pusryčiais vienam asmeniui vienai nakčiai - £12.50
kambarys su patogumais ir pusryčiais vienam asmeniui vienai nakčiai - £17.50

Paulius ir Birutė Dobrovolskiai (vedėjai)

HEADLEY PARK LITHUANIAN COUNTRY CLUB, PICKETTS HILL, NR. BORDON, HAMPSHIRE GU35 8TE, tel. 01420 472810

EuroposLIETUVIS

EUROPE'S LITHUANIAN - Lithuanian weekly

REGISTERED AS A NEWSPAPER AT THE POST OFFICE

Printed and published by Lithuanian Association in Gt. Britain and Lithuanian House Ltd., 2 Ladbroke Gardens, London W11 2PT, England.

Tel.: 0171-727 2470 Fax: 0171-792 8456 ISBN 0901941 45X

Prenumeratos kaina metams: Didžiojoje Britanijoje - 40 svarų.

Vokietijoje - 100 DM. Visur kitur - 40 sv.

Lietuvoje "EL" rėmėjams - 168 Lt.

Vienoje skilty įdėto skelbimo kaina 10 sv. (minimumas). Didesni skelbimai atitinkamai brangiau. Už laikraštyje kleno nors spausdinamų skelbimų turinį nei leidėjai, nei redakcija nesiima atsakomybės.

Redakcija rankraščius taiso ir trumpina savo nuožiūra. Nepanaudoti rankraščiai, jei iš anksto nesusitarta, negrąžinami.

Atspausdinti straipsniai išreiškia autorių, ne redakcijos ir leidėjo nuomonę.

Lietuvių Kronika

Siųsdami "EL" prenumeratą pažymėkite:
"Europos lietuvio" administracijai, 2 Ladbroke Gardens, London, W11 2PT.
Tel.: 0171-727 2470 Faksas: 0171-792 8456
******

"EUROPOS LIETUVIS" SPAUSDINAMAS VILNIUJE
Šis "EL" Nr. 44 išsiųstas iš Vilniaus spalio 30 d.

LONDONE

BRITŲ-LIETUVIŲ PAGALBOS FONDAS VAIKAMS LIETUVOJE

Paskutiniuoju metu fondo vadovybė gavo šias gausias aukas:

405 svarus – Julija Balnius-Balniūtė, Londonas.

135 svarus – Jonis Masiulis ir Esther Roberts, Ženeva, Šveicarija.

Po 100 svarų – Vladė Sližienė, Derby, ir A.G., Bradford.

35 svarus – G.Kaminskienė, Wolverhampton.

20 svarų – V.Krasauskas, Ponteract, W.Y.

5 svarus – G. Rosen, Ponteract.

Aukščiau paminėti aukotojai jau po kelis kartus panašiomis aukomis yra parėmę vaikų fondą. Lietuviškas ačiū visiems aukotojams, kurie neužmiršta Lietuvos nelaimingų negalios vaikų.

Aukas siųsti:

British-Lithuanian relief fund for Children in Lithuania, 21 The Oval, London E2 9DT.

NEW YORKO IR CHICAGOS PADANGĖJE

S.Kasparas, viešėdamas pas gimines New Yorke, aplankė Lietuvos nuolatinę misiją Jungtinėse Tautose, kuri yra pačiame Manhattane 420 FIFTH Avenue. Misijos patalpos gražiai įrengtos, atrodo labai iškilmingai. Šalia Misijos yra Lietuvos Generalinis Konsulatas, gana erdvios patalpos, gražiai apstatytos.

Pasisvečiuota Brooklyno lietuvių kultūros centre, aplankyta "Darbininko" redakcija, pasikeista mintimis dėl D.Britanijos lietuvių leidžiamo "Europos lietuvio". Be to, apsilankyta Tautos fondo, Religinės šalpos centruose, susitikta su New Yorko lietuvių bendruomenės veikėjais.

Pats įdomiausias įvykis New Yorke – galimybė apsilankyti Jungtinėse Tautose, kurios švenčia savo 50-metį, ir pabuvoti ekskursijoje "United Nations Guided Tour", susipažinti su jų veikla ir apžiūrėti didžiulius pastatus iš vidaus.

Chicagoje apsilankyta dienraščio "Draugas" redakcijoje, gana plačiai pasikalbėta apie "Europos lietuvio" uždarymą, ar nebūtų galimybių toliau jį leisti.

Apsilankyta Pasaulio lietuvių centre Lemonte, kur plačiai kalbėtasi su "Pasaulio lietuvio" redaktoriumi Broniumi Nainiu apie bendrą "Pasaulio lietuvio" veiklą, padiskutuota, ar nebūtų galima "Europos lietuvį" įjungti į "Pasaulio lietuvį", paskiriant atitinkamą skaičių puslapių. Tuomet "Europos lietuvio" skaitytojai galėtų užsiprenumeruoti "Pasaulio lietuvį", kurio prenumerata metams šiuo metu kainuoja tik 20 svarų. Skaitytojai turėtų žinių iš Britanijos ir viso pasaulio. Pasaulio lietuvių bendruomenės valdybos pirmininkas sakė, kad jis su didžiausiu rūpesčiu stebi įvykius ir linki D.Britanijos vadovams rasti išeitį iš visų sunkumų bei toliau leisti "Europos lietuvį". JAV lietuvių laikraščių, kuriuose teko apsilankyti, darbuotojai apgailestauja, kad "EL" uždarymas yra savotiškas Europos, o ypač Anglijos lietuvių bendruomenių nuskurdimas.

Įvyko susitikimas su Lithuanian Human Services tarnyba, kuri rūpinasi lietuviais pensininkais ir mėnraščiu "Pensininkas". Plačiau pasikalbėta su labdaros organizacijos Lietuvos našlaičiams "Saulutė", kuriai vadovauja Indrė Tijūnėlis ir Marytė Černius, atstovais. Britų-lietuvių pagalbos fondas vaikams Lietuvoje dirba kartu su šia organizacija ir labai svarbu palaikyti ryšius asmeniškai ne vien tik laiškais. Aplankytas dvisavaitinis "Lietuvių balsas", kuriame dirba dr. J.Danilevičienė, mūsų klebono J.Sakevičiaus sesuo.

Su liūdesiu tenka pasisakyti, kad buvusioji graži ir turtinga Chicagos lietuviška Marguette Park kolonija apnykusi, ten, kur anksčiau lietuviai vaikščiojo, šiandien jau spalvoti žmonės...

LIETUVOS SKAUTŲ SĄJUNGOS EUROPOS RAJONO 46-TOSIOS SKAUTŲ VASAROS STOVYKLOS "STATANT ATEITĮ" PINIGINĖ APYSKAITA

Pajamos:	
Stovyklos mokestis	£ 2024-00
Aukos	£ 696-00
Viso:	£ 2720-00
Išlaidos:	
Maistas	£ 1571-38
Virtuvės įrengimas, inventorius ir dujos	£ 261-17
Nauja palapinė	£ 405-00
Skautų apdraudimas, skilčių reikmenys	£ 240-00
Sportas, reprezentacija ir įvairios išlaidos	£ 197-25
Viso:	£ 2674-80
Balansas:	
Pajamos	£ 2720-00
Išlaidos	£ 2674-80
Likutis	£ 45-20

Likutis pervestas į rajono kasą.

Visi svečiai stovyklautojai atleisti nuo stovyklos mokesčio. Virtuvė maitino 9 dienas per 70 stovyklautojų, išduodama maistą penkis kartus per dieną.

Apyskaitą sutvarkė ir paruošė ps. G.Jakimavičius – stovyklos viršininkas, ir ps. J.Žilinskas – stovyklos iždininkas. Priėmė s. V.Gasperienė ir v. s. J.Maslauskas.

Nuoširdžiai liekame dėkingi mūsų gerbiamiesiems ir dosniesiems rėmėjams už dosnias ir kasmetines aukas.

LSS Europos rajono vadija

LIETUVIŲ ŠV. KAZIMIERO BAŽNYČIA LONDONE

21 The Oval, E2 9DT rytinėje Londono centro dalyje.

Įėjimas iš Hackney Road.
Tel. 071 739 8735
Pamaldos sekmadieniais - 9 ir 11 val.

Artimiausia požeminė stotis:
Bethnal Green centrine linija.

Autobusai iš miesto centro:
26, 48, 55.

PAMALDOS

Nottinghame – lapkričio 1 d., Visuos Šventuos, 11.15 val., Židinyje.

Nottinghame – lapkričio 2 d., Vėlinėse, 11.15 val., Židinyje, kur seka gedulo pamaldos per 8 dienas.

Bradforde – lapkričio 5 d., 12.30 val.

Nottinghame – lapkričio 5 d., 11.15 val. Židinyje, o 12.30 val. Lietuvių kapinėse gedulo pamaldos už tautiečius.

Eccles – lapkričio 12 d., 12.15 val.

DBLS TARYBOS SUVAŽIAVIMAS

Metinis DBLS Tarybos suvažiavimas įvyks š.m. lapkričio mėn. 4 d. 13.00 valandą 27 Charwood Road, Derbyje (Ukrainiečių salėje).

Turėsime aptarti gana svarbių reikalų, todėl prašytume visus Garbės narius, Centro valdybos narius, skyrių pirmininkus, fondų vadovus ir visų organizacijų atstovus dalyvauti. Tikimės gyvų diskusijų.

Tarybos prezidiumas
K.Baubliui atsistatydinus, dabartinį Tarybos prezidiumą sudaro:
Henrikas Gasperas – pirmininkas,
Genė Ivanauskienė – vicepirmininkė,
Aldona Podvolskienė – sekretorė,
Justas Černis – narys,
Juozas Bliūdžius – narys.

Parduoda

* Per du aukštus, neįrengtą, keturių kambarių butą Palangoje.
Kaina 72 000 Lt (£12000). Ref. 112.

* 13 ha seną sodybą Anykščių rajone, gražioje vietoje, netoli ežerų, yra didelis sodas.
Kaina 30 000 Lt (£5000). Ref. 121.

* 36 arų sodybą netoli Vilniaus (80 km), prie ežero. Yra gyvenamasis namas, pirtis.
Kaina 48 000 Lt (£8000). Ref. 131.

* Vieno kambario butą Šventojoje. Yra visi patogumai.
Kaina 54 000 Lt (£9000). Ref. 113.

* Dviejų kambarių butą Šventojoje. Yra visi patogumai. Reikalingas remontas.
Kaina 60 000 Lt (£10000). Ref. 114.

Nuomoja

* Dviejų kambarių butą Vilniaus senamiestyje. Visi patogumai.
Nuoma 2010 Lt mėnesiui (£335).

* 100 m² patalpas Vilniaus senamiestyje. Tinka komercijai.
Nuoma 3600 Lt mėnesiui (£600).

Rašyti: "Europos lietuvis", A. Strazdelio 1, 2600 Vilnius.

SKELBKITĖS

Londone ir Vilniuje leidžiamame savaitraštyje

"EUROPOS LIETUVIS"

Nuoširdžiausius padėkos žodžius tariame Jums, gerieji žmonės, Britų-lietuvių pagalbos fondui vaikams Lietuvoje už padovanotus multivitaminus mūsų vaikams.

Su pagarba

L.Biržietienė
Panevėžio miesto bendrijos "Viltis" pirmininkė

Vykstantiems į užsienį "EL" pataria gerai apsidrausti, tai padės išvengti ligos ar kitos nelaimės atveju susidariusių išlaidų, ir linki geros bei atmintinos kelionės!

PASAULYJE

Mažėja kandidatų į kunigus

Sumažėjęs kandidatų į kunigus skaičius yra akivaizdžiausia Amerikos kunigų seminarijų bėda. Tačiau nemažiau rimtų, o gal net ir rimtesnių bėdų sukelia į seminarijas stojančiųjų kandidatų žemas akademinis lygis ir nuolat besikeičianti aplinka, iš kurios nauji klierikai ateina. Prieš 30 metų į kunigų seminarijas stojantieji jau turėdavo atitinkamas filosofijos mokslo žinias, nes būdavo baigę dviejų metų ar tolygų kursą. Tačiau laipsniškai naujų kandidatų išsilavinimo lygis darėsi silpnesnis ne vien filosofijos, bet ir teologijos srityje. Anot mons. Vister, pasisakiusio vasarą vykusioje konferencijoje "Teologijos mokslas pagal katalikišką tradiciją", dalinai dėl to kaltos švietimo reformos ir atitolimas nuo klasikinių švietimo modelių. Be to, gerokai pakito visuomenė ir šeima, kurioje augo šiandienos seminaristai.

Tipiškas seminaristas praeityje buvo savo parapijoje gerai žinomas žmogus, pasikliaująs supratingos šeimos struktūromis, turįs solidų katalikiško švietimo pagrindą ir galįs remtis savo tautiniais papročiais, kuriems tikėjimas buvo sudėtinė dalis. Kunigų seminarijų ekspertas mons. Vister sakė, jog šiandien, šeimyninio gyvenimo trapumas, socialinių reikalavimų reliatyvumas ir šeimos nepastovumas daro įtakos kandidatams į kunigus nemažiau kaip jų bendraamžiams. Daugeliui Amerikos kunigų seminarijų gresia uždarymo pavojus. Kai kurios vienuolijos savo seminarijas perkėlė į patogesnes vietas prie universitetų. Tačiau vyskupijos to daryti nelinkusios. Siekdamos išvengti uždarymo, daug Amerikos vyskupijų pertvarkė ir išplėtė kunigų seminarijų tikslus. Jose dabar rengiami ir nuolatiniai diakonai, pasauliečiai ministrantai ir katechetai.

Gatvės vaikų fenomenas

Jungtinių Tautų švietimo, mokslo ir kultūros organizacija UNESCO kartu su Tarptautiniu katalikiškuoju vaikystės centru, paskelbė išsamų raportą apie vadinamąjį gatvės vaikų reiškinį.

Gatvės vaikų fenomenas šiuo metu yra paplitęs daugelyje Lotynų Amerikos, Azijos ir Afrikos kraštų. Apleistų vaikų skaičius dabar jau gerokai viršija 100 milijonų. Pastaruosius raportas skirsto į dvi grupes: pirmąją, didesnę, kuriai priklauso vaikai turintys namus, tačiau dėl šeimų skurdo ar moralinės degradacijos priversti gatvėse užsiimti smulkia prekyba, o neretai vagiliavimu ar prostitucija. Kita, šiek tiek mažesnė minėtų apleistųjų vaikų grupė, yra tikrieji gatvės vaikai, kurie neturi nei jais bent minimaliai besirūpinančių suaugusių žmonių, nei namų.

Raportas teigia, kad valstybės, kuriose yra tokių gatvės vaikų, šiuo metu nevykdo vaikų socialinės reabilitacijos, o vienintelės struktūros, kurios bent minimaliai globoja šiuos vaikus, yra Bažnyčia ir nevyriausybinės socialinės bei humanitarinės organizacijos.

Raporto duomenimis, daugiausia lėšų gatvės vaikų globai šiuo metu skiria Didžiosios Britanijos, Vokietijos, Prancūzijos ir Šiaurės Amerikos privatūs aukotojai.

Vatikano radijo lietuviškų laidų redakcijos žinios

Leidėjas: Lietuvių namų bendrovė Londone ir Didžiosios Britanijos Lietuvių Sąjunga. Vyriausiasis redaktorius Vladas Dargis. "EL" redakcijos adresas Vilniuje: A. Strazdelio 1, Vilnius 2600, Lietuva. Tel.: 622466, 225315. Faksas: 614984. Indeksas 67372. SL 1436. 2 sp. l. Tiražas 1700 egz. Užs. Nr. 3550. Spausdina valstybinė įmonė "Spauda", Laisvės pr. 60, Vilnius.